

LUCIA
ILLANITZOVÁ

Nový Most SNP

Bratislavský Nový most je unikátny nielen svojím architektonickým riešením (nemá v rieke žiadne piliere, držia ho laná upnuté na mohutnom stožiar, ktorého vrchol zdobí známa reštaurácia v tvare lietajúceho taniera), ale aj vývojom, ktorým prešiel jeho názov. Reliéf z roku 1972 na staromestskej strane mosta je venovaný Slovenskému národnému povstaniu z jednoduchého dôvodu – práve meno historického vystúpenia Slovákov proti fašizmu totiž most pôvodne niesol. V roku 1993 však mesto všetky vtedajšie bratislavské mosty premenovalo.

Z mosta Červenej armády sa stal Starý most, z Mosta SNP Nový most, Most mládeže sa premenoval na Most Lafranconi a z Mosta hrdinov Dukly bol razom Prístavný most. Nebol to návrat k pôvodným pomenovaniám týchto stavieb, mestských poslancov jednoducho iritovalo, že jeden z mostov niesol meno Červenej armády, ktorá, ako vieme, iniciovala okupáciu Československa v roku 1968. Aj tak však premenovanie nemalo logiku – most niesol meno Červenej armády ako pripomienku oslobodenia Bratislavy 4. apríla 1945 a so smutnými udalosťami o 23 rokov neskôr nemal nič spoločné. Dôvod, prečo súčasný Prístavný most stratil meno pripomínajúce bojovníkov, ktorí položili život v Duklianskom priezmyku je nepochopiteľný, respektíve žiadny reálny argument na jeho premenovanie nebol.

Najsmutnejšie však bolo, že Bratislava de facto dehonestovala najvýznamnejšie vojenské vystúpenie slovenského národa v dvadsiatom storočí tým, že odňala názov Mostu SNP. Najskôr zohrala úlohu atmosféra medzi mestskými poslancami v Bratislave na začiatku 90. rokov minulého storočia. Po Nežnej revolúcii, ktorá ukončila obdobie povinného hlásania názorov schválených Komunistickou stranou, sa logicky dostali k slovu tí, ktorí štyridsať rokov predtým museli mlčať a ich hlasy boli rešpektované aj v prípadoch, keď jednoducho nemali pravdu. Keď sa SZPB pustil do boja za opätovné premenovanie Nového mosta na Most SNP, využil na to prostriedky, ktoré priniesla demokracia. Hoci petíciu, ktorú organizoval spolu so Smerom-SD podpísalo viac ako 20 000 ľudí, bratislavskí, prevažne pravicovo orientovaní poslanci, ju spočiatku nerešpektovali. Most sa k svojmu pôvodnému názvu však nakoniec vrátil. Poslanci bratislavského mestského zastupiteľstva 29. marca schválili všeobecne záväzné nariadenie mesta o zmene názvu. Staronové pomenovanie Most SNP začne platiť symbolicky 29. augusta.

Oslobodenie Banskej Bystrice

Predpoludním 26. marca Námestie Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici opäť dýchalo slávnostnou, pietnou atmosférou.

Predstavitelia mesta pod Urpínom, Banskobystrického samosprávneho kraja, štátnej správy, politických strán a občianskych združení si spolu s veľvyslancami Ruskej federácie, Rumunska, Ukrajiny, Bieloruska, Českej republiky a s delegáciou Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov, vedenou jeho predsedom Pavlom Sečkárom, pripomenuli 67. výročie oslobodenia Banskej Bystrice. Prítomní boli aj poslanci Národnej rady Slovenskej republiky Peter Pellegrini a Ľubomír Vážny.

Po slávnostnom príhovore primátora mesta Petra Gogolu vystúpil predseda Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov Pavol Sečkár. Priblížil účastníkom pietneho zhromaždenia, ale



Oslavy oslobodenia Banskej Bystrice.

Foto: ah

najmä prítomným žiakom a študentom bystrických škôl, priebeh oslobodzovania nášho mesta – srdca SNP. Zároveň sa obrátil na poslancov mestského zastu-

piteľstva, aby vynaložili maximálne úsilie na zachovanie všetkého, čo je späté so Slovenským národným povstaním, jeho odkazom a oslobodením našej vlasti a mesta.

Tóny hymnickej piesne Kto za pravdu horí ukončili túto dôstojnú spomienku na hrdinov národnooslobodzovacieho boja spred 67 rokov.

Anton HOFFMANN

Spolupráca s ukrajinským VSUV

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov (SZPB) podpísal 27. marca Dohodu o spolupráci a partnerstve so Všeukrajinským spolkom účastníkov vojny (VSUV). Podpísali ju predseda SZPB Pavol Sečkár a predseda VSUV Volodimir Voroncov.

„Dohodli sme sa, že budeme spoločne pôsobiť smerom, ktorý predstavuje spoločné záujmy, určené našimi a ich stanovami. Cieľom dohody je rozvoj spolupráce, spojenectva, vzájomného

porozumenia a priateľstva medzi SZPB a VSUV,“ informoval predseda SZPB Pavol Sečkár.

SZPB a VSUV chcú spoločne pracovať na ideáloch mieru, dohôd, prímeria

v záujme života bez vojen, vojnových konfliktov a terorizmu. Tiež chcú používať prostriedky pre posilnenie dlhotrvajúceho medzinárodného styku účastníkov bojových činností, rozvoja veteránskej diplomacie a iných foriem spolupráce medzi veteránmi Ukrajiny a Slovenska. Ďalšími cieľmi dohody sú: dosiahnuť posunutie iniciatív a požiadaviek zameraných na zlepšenie morálneho a materiálneho postavenia veteránov riadiacim orgánom štátu, považovať za prioritné úlohy SZPB a VSUV, ktoré sa zameriavajú na propagáciu a šírenie vlasteneckých a občianskych hodnôt medzi mládežou svojich štátov s cieľom odovzdávať tie najlepšie národné a rodinné tradície od starších pokolení. Súčasťou dohody je aj starostlivosť o vojnové hroby československých a sovietskych vojakov, ktorí padli v období rokov 1941 až 1945 na územiach Slovenska a Ukrajiny.

„Chceme si vymieňať vedomosti, informácie, a organizovať spoločné podujatia v oblasti historickej pamäte a kultúry v oboch krajinách s cieľom rozpracovania vyargumentovaných prístupov pre čo najlepšie pochopenie a vzájomnú zrodu,“ dodal Sečkár.

red



Po podpise dohody o spolupráci.

Foto: Bojovník

Na zamyslenie:

Existujú pravdy, ktoré nie sú pre všetkých ľudí
a pre každú dobu.

VOLTAIRE

ISSN 03223-2018



9 770323 201002



07

Vyzdvihovanie 15. lotyšskej divízie SS v Rige je urážkou obetí nacizmu

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov (SZPB) ostro protestuje proti oslave a vyzdvihovaniu príslušníkov 15. lotyšskej dobrovoľníckej divízie SS súčasťou vlády v Rige. Na margo kontroverzného pochodu, na ktorom si 16. marca počas tzv. Dňa Légii stovky Lotyšov pripomenuli boje svojich krajanov po boku nacistických jednotiek proti sovietskej armáde, to uviedol predseda SZPB Pavol Sečkář.

„Oslavovať výročie nacistickej invázie do Rigy znamená oslavovať aj masové vraždy všetkých, ktorých majú na svedomí nacisti v Lotyšsku, najmä Židov, ale aj komunistov, Rómov, Sintov a iných národností. Pripomínanie 16. marca ako Dňa legionárov, je urážkou všetkých obetí lotyšských príslušníkov jednotiek SS na území Bieloruska a Ukrajiny,“ zdôraznil Sečkář.

V rámci každoročne pripomínaného Dňa légii sa v centre Rigy konala okrem pochodu aj spomienková bohoslužba a pietny akt kladenia vencov. Akcia tradične vyvoláva odpor početnej ruskej

menšiny, ktorá zorganizovala protidemonštráciu v blízkosti miesta osláv.

Lotyšsko oficiálne nikdy nespájalo aktivity Lotyšskej légie so zločinmi síl SS a argumentovalo, že legionári v princípe iba bránili vlasť pred Červenou armádou. Aj súčasný lotyšský prezident Andris Bērziņš sa nedávno zastal pochodu veteránov. Podľa jeho názoru si Lotyšská légia zaslúži uznanie, a nie kritiku. Nejde o vojnových zločincov, ale o tých, ktorí ochránili Lotyšsko pred sovietskymi jednotkami, uviedol koncom februára pre televíznu stanicu LNT.

SZPB sa proti týmto názorom ostro ohradzuje. „Nesmieme zabúdať, že medzinárodný súd počas Norimberského procesu označil jednotky Waffen SS pre ich krutosť za zločineckú organizáciu. Tieto jednotky majú na Slovensku okrem iného na svedomí zavraždenie 146 obyvateľov Kľaku a Ostrého Grúňa,“ uviedol Sečkář. „Vážime si všetkých ľudí a hnutia, ktoré prispeli k oslobodeniu a nezávislosti každého štátu. Sloboda a budúcnosť sa však nemôže zakladať na propagácii nacizmu a oslave zločinov proti ľudskosti. To nie je budovanie zajtrajška, ale prepisovanie histórie a znovuoživovanie tradícií nacizmu,“ konštatuje SZPB.

Neoficiálny Deň légii má pripomínať pamiatku viac ako 100 000 padlých z radov príslušníkov „Lotyšskej légie“ síl SS, bojujúcich v druhej svetovej vojne



Za členov SZPB vyjadril protest s vyzdvihovaním 15. lotyšskej divízie SS v Rige predseda SZPB Pavol Sečkář. Foto: red

na strane nacistického Nemecka proti Červej armáde. Príslušníci „Lotyšskej légie“ v roku 1944 za cenu obrovských strát spomalili napredovanie sovietskej armády

a podľa historikov sa už od roku 1942 spolupodieľali na vojnových zločinoch, vrátane masakier na bieloruskom a ruskom civilnom obyvateľstve. Luc TASR

Dotíкло srdce statočného človeka

V nedelu 25. marca ráno o 9. hodine dotíкло srdce statočného človeka brig. gen. vo výslužbe Imricha GIBALU. Navždy nás opustil človek, ktorý časť svojho života, najmä dospievajúceho veku, prežil v našej dedinke – Čierny Potok.

Narodil sa 31. októbra 1920 v Hriňovej ako jedno z deviatich detí rodičov Márie a Juraja Gibalovcov. Po maturite bol povolaný do vojenskej služby v Slovenskej armáde v Levoči a následne ako príslušník zaisťovacej divízie Slovenskej armády odoslaný po boku fašistického Nemecka na Východný front v oblasti Bieloruska. Nebol jediným vojakom Slovenskej armády, ktorý z duše nemal záujem bojovať proti bratskému slovanskému národu, a tak využil možnosť a prihlásil sa spolu s ďalšími vojakmi na štúdium vojenskej akadémie v Bratislave. Po jej absolvovaní, koncom mája 1944, bol opäť odvelený s rotou záložníkov do oblasti Baligrodu na rieke San na výkon opevňova-

cích prác na východný front. Po dvoch mesiacoch boli premiestnení do Šarbova vo východných Karpatoch. Po vyhlásení SNP a odzbrojení dvoch východoslovenských divízií fašistami ako veliteľ roty odmietol ďalej bojovať po boku fašistov a po strastiplnom 13 noci trvajúcim presune pešo sa dostal so svojimi vojakmi do Zvolena na povstalecké územie.

Dňa 26. 9. 1944 už bol ako veliteľ roty odvelený do obranných bojov povstaleckej armády v priestore Dolné Hámre – Sandrik – Hodruša a po ústupe pri Hronskej Dúbrave.

Počas silného útoku fašistov niekoľko jeho vojakov padlo v boji. Preto sám zaľahol k obslu-



he guľometu a vtedy bol 10. 10. 1944 ťažko ranený. Letecky bol z Troch Dubov transportovaný do Poľnej nemocnice 1. Ukrajinského frontu pod velením maršala Koneva do Ľvova. Po vyliečení vo februári 1945 bol zaradený už k I. Československému armádnemu zboru v ZSSR, ktorého jednotky bojovali už v okolí Po-

pradu. Tu bol zaradený do výcvikového strediska pre nováčikov v Levoči. Po skončení 2. svetovej vojny bol vyslaný z Košíc do vojenského telovýchovného kurzu v Prahe. Po jeho absolvovaní bol ustanovený ministrom národnej obrany do funkcie náčelníka telesnej prípravy divízie v Košiciach. Od tejto doby zastával funkcie v Československej armáde v oblasti telovýchovy na rôznych postoch.

V roku 1955 začal diaľkové štúdium na Inštitúte telesnej výchovy a športu Karlovej univerzity v Prahe. Štúdium ukončil v roku 1960 na rovnakom inštitúte na Univerzite J.A. Komenského v Bratislave.

V rokoch 1961 až 1967 vykonával funkciu náčelníka katedry telesnej výchovy na vyššom vojenskom učilíšti kpt. Otakara Jaroša a od roku 1973 do 1976 náčelníka katedry telesnej výchovy na Vysokkej vojenskej škole pozemného vojska gen. L. Svo-

vodu vo Vyškove. V rokoch 1968 – 1972 robil veliteľa Armádného strediska Dukla Banská Bystrica.

Od 1. 8. 1976 ukončil aktívnu vojenskú činnosť a po 35 rokoch v armáde bol daný do výslužby.

Zosnulý generál Imrich Gibala bol všestranne talentovaný vzdelaný muž. Venoval sa ochotníckemu divadlu, hrával za Hodejovo aktívne futbal. Jeho najväčšou záľubou bola poézia a próza. Vydal celkom sedem zbierok básní a poviedok pod pseudonymom „I.G. ČIERNOPOTOCKÝ“. Za svoju protifašistickú odbojovú činnosť je nositeľom celého radu československých, slovenských a zahraničných vyznamenaní.

SZPB, spolu so ZO SZPB v Čiernom Potoku a obyvateľmi obce aj touto cestou vyjadrujú hlbokú sústrasť z úmrtia brigádneho generála Imricha Gibalu.

Česť jeho pamiatke.

Jozef PUPALA
predseda ZO SZPB Čierny Potok

Badínčania spomínajú Zhodnotenie práce

Základná organizácia SZPB v Badíne zorganizovala 21.marca spomienku pri príležitosti oslobodenia obce. Bolo to presne 21. marca 1945, kedy vojská sovietskej a rumunskej armády priniesli občanom vytúženú slobodu. V bojoch padlo 106 sovietskych a 10 rumunských vojakov. Členovia ZO, občania

za účasti starostu obce Stanislava Moravčíka si uctili padlých vojakov, ako aj samotných občanov, ktorí zahynuli vo vojne, položením kytičky kvetov k pamätníku obetiam 2. svetovej vojny na miestnom cintoríne. Po tomto akte nasledovala slávnostná členská schôdza, ktorú na úvod pozdravili žiačky ZŠ prednesením básne. Potom predseda ZO Ondrej Danko popísal priebeh oslobodenia obce pred 67 rokoch. V ďalšom bode programu informoval tajomník ZO Ján Donoval o priebehu a záveroch Oblastnej konferencie SZPB v Banskej Bystrici. Po oficiálnej časti schôdze nasledovalo posedenie prítomných s malým občerstvením.

Ondrej DANKO, predseda ZO SZPB

V priestoroch Klubu dôchodcov sa uskutočnila VČS za rok 2011 ZO SZPB Nové Mesto nad Váhom. Hostí a všetkých členov privítala tajomníčka Anna Michalíková. Báseň zarecitovala Mária Lovásová.

Predseda ZO SZPB Ján Hulínek zhodnotil prácu výboru a činnosť organizácie. Od poslednej VČS sa riadili schváleným plánom práce a dopĺňali ho o úlohy, ktoré vyplynuli z plánu práce OblV SZPB a ÚR SZPB. Ich členovia sa zúčastnili významných podujatí na Slovensku, usporiadaných SZPB. Boli to: celoslovenské oslavy SNP v Banskej Bystrici, oslavy oslobodenia Slovenska v Bratislave na Slavíne a na Dukle. Taktiež sa

zúčastnili krajských osláv 67. výročia SNP na vrchu Roh pri Lubine, pietnych spomienok vo svojom meste i v okolitých obciach. Členovia sa zúčastňovali poslednej rozlúčky so zosnulými členmi SZPB. Pri príležitosti jubilea zablahožehali svojim členom a navštívili chorých členov.

ZO SZPB v Novom Meste nad Váhom má od poslednej VČS 108 členov a pre úmrtie sa od poslednej VČS s nimi rozlúčilo 14 členov. Bolo prijatých 12 nových členov.

„Urobme v rámci našich síl všetko, aby odkaz SNP a význam národnooslobodzovacieho boja sa v našom kraji zachovával, a najmä, aby ho mladá generácia správne a pravdivo chápala a zachovala. Preto nezabúdajme na tých, čo bojovali za našu slobodu, za krajší život,“ uviedol Hulínek. Viliam SOLOVIČ



Pietna spomienka v Badíne. Foto: od



Pohľad na zasadnutie v Novom meste nad Váhom. Foto: vs

Zatýkací rozkaz na veliteľa Edelweiss Nižňanského pre jeho úmrtie odvolajú

Európsky zatýkací rozkaz na bývalého veliteľa protipartizánskej jednotky Edelweiss Ladislava Nižňanského bude pre jeho úmrtie odvolaný. Taktiež bude zrušené pátranie po ňom. Ladislav Nižňanský zomrel vo veku 94 rokov 23. decembra minulého roka.

Ako informovala hovorkyňa bansko-bystrického Krajského súdu (KS) Nina Spurná, súdu bolo 16. marca oznámené, „že Ladislav N., na ktorého bolo vyhlásené pátranie na základe európskeho zatýkacieho rozkazu, vydaného 7. novembra 2011 KS v Banskej Bystrici, zomrel. Na základe uvedeného bude európsky zatýkací rozkaz odvolaný, nakoľko zanikli dôvody, pre ktoré bol vydaný, a pátranie bude zrušené.“ Oznámenie dostal KS prostredníctvom Ministerstva vnútra SR – Úradu medzinárodnej policajnej spolupráce, ktoré dostalo informácie od Úradu hlavnej verejnej prokuratúry v Mníchove.

Bývalého veliteľa slovenskej časti špeciálnej protipartizánskej jednotky Edelweiss Ladislava Nižňanského odsúdil v neprítomnosti Krajský súd v Banskej Bystrici za účasť na masakrach v obciach Ostrý Grúň a Kľak v roku 1962 na trest smrti, ktorý 31. októbra 2006 zmenil na doživotie. Išlo však o formálne zmenenie rozsudku smrti, ktorý na Slovensku zrušili.

Zatknutie v Mníchove

Dňa 16. januára 2004 Ladislava Nižňanského v nemeckom Mníchove zatkli pre podozrenie z účasti na vraždách z konca druhej svetovej vojny. Prokuratúra v Mníchove vznikla v tomto zmysle 17. marca 2004 žalobu. V čase vojny bol Nižňanský zodpovedný za vyvraždenie najmenej 146 slovenských civilistov vrátane detí, a to dňa 21. januára 1945 v dedinách Ostrý Grúň a Kľak. Vypálili všetky domy v Kľaku a v Ostrom Grúni, ktoré predtým

vydrancovali. Vo februári 1945 Nižňanský nariadil aj popravu 18 židovských civilistov v obci Kšinná. Jednou z „veľkých akcií“ Nižňanského bolo aj zničenie anglo-americkéj misie ešte v decembri 1944, ktorú vyslali na pomoc povstaniu. Mníchovský Krajský súd 19. decembra 2005 po 15 mesiacoch pojednávani zbyl viny vtedy 88-ročného Nižňanského.

Na nemeckej strane

Ladislav Nižňanský sa narodil v roku 1917 na Slovensku v okrese Čadca. Bol vojakom z povolania, v čase slovenského štátu slúžil ako dôstojník delostrelectva v žilinskej posádke, ktorá sa ako prvá pridala k Slovenskému národnému povstaniu. Do konca októbra 1944 pôsobil ako pobočník veliteľa piatej taktickej skupiny slovenskej armády v hodnosti kapitána. V novembri ho zajali Nemci a on prešiel na ich stranu. Stal sa členom jednotky Edelweiss. Bol to krycí názov špeciálnej jednotky vyčlenenej na boj s partizánmi. Jej úlohou bolo „čistiť“ hornaté oblasti Slovenska, kde sa skrývali povstalci. Nižňanského muži sa dopúšťali násilia aj na židovských obyvateľoch a na konte mali aj niekoľko britských a asi dve desiatky amerických tajných agentov.

Život v Rakúsku

Po vojne v roku 1948 odišiel Nižňanský do Rakúska. V jednom desaťročí sa mu podarilo spáchať sériu vojnových zločinov a spolupracovať s tajnými službami troch štátov: Nemecka, Československa a USA. Ako príslušník nemeckých bezpečnostných spravodajských

služieb sa Nižňanský spomína od 16. decembra 1944. V povojnových rokoch pracoval pre československú rozvedku, o čom sa uchovali úradné záznamy. Pravdepodobne v službách československej rozvedky odišiel Nižňanský v roku 1948 do Rakúska. Tam začal pracovať pre Američanov a podľa niektorých zdrojov asi



Ladislav Nižňanský, obvinený a odsúdený z účasti na masakrach v slovenských dedinách Ostrý Grúň a Kľak. Ilustr. foto: TASR

dva roky pracoval pre oba tábory. Vo februári 1954 začal v Rakúsku pracovať pre americkú rozhlasovú stanicu Slobodná Európa ako prekladateľ a analytik a o niekoľko rokov neskôr odišiel do jej sídla v Mníchove. Analytikom Slobodnej Európy bol 29 rokov až do februára 1983, keď odišiel na dôchodok.

Vojnový zločinec

Prípado Nižňanský pútal pozornosť viacerých historikov, ktorí ho považovali za jednu z najtajomnejších postáv medzi vojnovými zločincami. Po vyšetrovaní NKVD v roku 1945 v Budapešti ho prepustili a vyšetrovanie sa už

viac neopakovalo. Po tom, ako Nižňanského odsúdil v neprítomnosti Krajský súd v Banskej Bystrici v roku 1962 na trest smrti, ho začala vyšetrovať americká strana, ale žiadne zločiny mu nedokázali.

Na mníchovskom Krajskom súde sa 9. septembra 2004 s Ladislavom Nižňanským, ktorý mal od roku 1996 nemecké štátne občian-

stvo, začalo prvé pojednávanie. Pravdepodobne v jednom z posledných súdov takéhoto druhu odmietol svoju účasť na všetkých obvineniach.

Ladislav Nižňanský, ktorý vyše 30 rokov žil nenápadným životom so svojou manželkou na predmestí Mníchova, až kým ho v januári 2004 zadržala polícia, pred súdom priznal, že bol členom Edelweiss, pretože keby sa k jednotke nebol pridala, tak by ho Nemci po zadržaní poslali do koncentračného tábora. Podľa vlastných slov na súde nikdy nepodporoval ciele nacistov. Napriek rokom, ktoré uplynuli od udalostí, sa však našlo 24 svedkov, ktorí masaku prežili.

Žiadali maximálny trest

V záverečnej reči, ktorú prokurátor Kuchenbauer predniesol v novembri 2005, žiadal pre Nižňanského maximálny trest – doživotie. Podľa neho dal bývalý veliteľ Edelweissu začiatkom roku 1945 príkaz na zavraždenie 164 civilistov v troch slovenských dedinách. Kuchenbauer v záverečnej reči ďalej upozornil, že Nižňanský vydal príkaz, že zo slovenských dedín nesmie nikto uniknúť živý, že za svoju činnosť dostal nacistické vyznamenanie Železný kríž prvej triedy. „To predsa nedostanete len tak pre nič za nič,“ povedal.

Dňa 19. decembra 2005 mníchovský Krajský súd po 15 mesiacoch pojednávani vtedy 88-ročného Ladislava Nižňanského zbyl viny. Podľa sudcu Manfreda Götzla neboli žiadne pochybenia a dôkazy, že by sa Nižňanský podieľal priamo na vraždách. Na druhej strane štátny prokurátor Konstantin Kuchenbauer požiadal o revíziu procesu.

Rozsudok o zbavení viny pre Nižňanského nadobudol právoplatnosť 29. júna 2006. Krajský súd v Banskej Bystrici 31. októbra 2006 zmenil rozsudok pre údajného slovenského vojnového zločince Ladislava Nižňanského z trestu smrti na doživotie. Išlo o formálne zmenenie rozsudku smrti, ktorý na Slovensku zrušili, na rozsudok doživotného väzenia v najťažšej nápravno-vojenskej skupine.

Na otázku, či má zmysel súdiť vtedy 88-ročného starca, jeden z nemeckých prokurátorov odvetil: „To nie je právna, ale morálna otázka. Ak je obžalovaný schopný absolvovať súdny proces, treba obetiam dať spravodlivé zadostučinenie.“

Red TASR

16. MAREC

Nemecký najvyšší súd rozhodol, že historické múzeum v Berlíne musí židovskej rodine žijúcej v USA vrátiť umelecké predmety, ktorých hodnota sa odhaduje na takmer 4,5 milióna eur.

Tie po nástupe nacizmu úradu zhabali zubárovi a vášnivému zberateľovi, ktorého v roku 1938 poslali do koncentračného tábora. Z toho ho síce v tom istom roku prepustili, no zubár sa rozhodol odísť do USA, kde v 70. rokoch zomrel. Vrátenia svojej kolekcie približne 4300 obrazov sa však už nedomohol. Vtedajšia západonemecká vláda mu v rámci odškodného v 60. rokoch vyplatila takmer štvrt milióna mariek, čo je dnes viac ako pol milióna eur. Predmety však zostali v berlínskom múzeu, ktoré sa v tom čase nachádzalo vo východnej časti mesta, teda za Berlínskym múrom.

Podľa verdiktu súdu sídlia-

ho v nemeckom meste Karlsruhe, by ich nevrátenie bolo „večnou pripomienkou nacistickej nespravodlivosti“.

17. MAREC

Telo zosnulého vojnového zločince Johna Demjanjuka vrátiť späť do Spojených štátov, kde žijú jeho príbuzní. Potvrdil to hovorca pohrebného ústavu, kde sa pozostatky Američana ukrajinského pôvodu aktuálne nachádzajú. Podľa Demjanjukovho právneho zástupcu sa tak jeho zosnulému klientovi splní jeho želanie byť pochovaný v Ohio. Objavili sa však obavy, že jeho hrob by sa mohol stať pútnickým miestom pre neonacistov. Demjanjuk zomrel 17. 3. v opatrovateľskom ústave v nemeckej spolkovej krajine Bavorsko. Podľa verdiktu bol spoluzodpovedný za smrť vyše 28-tisíc ľudí v nacistickom vyhladzovacom tábore na okraji poľského mesta So-

bibór a hrozilo mu doživotie.

Jeho právnici sa však voči rozsudku odvolali a pre jeho vysoký vek ho nakoniec prepustili. Demjanjuka v roku 2002 zbavili amerického občianstva a bol tak osobou bez štátnej príslušnosti.

stalo sa VO SVETE
16. 3. – 27. 3. 2012

21. MAREC

Tínedžer-beloch z amerického štátu Mississippi sa priznal k tomu, že nákladným autom prešiel a usmrtil muža, lebo bol černocho. Dostal za to doživotné väzenie a predsedajúci sudca uviedol, že jeho zločin zanechal „veľkú škvrnu“ na povesti štátu na juhu USA. Devätnásťročný Deryl Dedmon dostal

dva súdebné tresty doživotného odňatia slobody za rasovo motivovanú vraždu 49-ročného Jamesa Craiga Andersona, ktorý zomrel po tom, čo ho vlani zbili a prešli vozidlom na parkovisku pri moteli.

22. MAREC

Niekoľko tisíc ľudí sa zúčastnilo na koncertnom podujatí pod holým nebom v dánskom Aarhuse.

Zhromaždení prišli vyjadriť nesúhlas s plánovaným podujatím naplánovaným na koniec marca, keď sa v druhom najväčšom dánskom meste majú zísť pravicoví radikáli z celej Európy. Tí prídu demonštrovať proti radikálnemu islamu.

Predbežne neznámi vandali vyčíňali na vojenskom cintoríne v metropole rakúskej spolkovej krajiny Tirolsko – Innsbrucku. Výsledkom je až do 100 zničených krížov na hrobch a po-

škodený oltár. Výšku spôsobených škôd ešte nevyčíslili. Polícia, ktorá na mieste činu zaistila stopy, po páchateloch, dôvodne podozrivých z trestných činov vážneho poškodzovania cudzieho majetku a rušenia pokoja zosnulých, intenzívne pátra.

27. MAREC

Nový nemecký prezident Joachim Gauck počas návštevy Poľska vyhlásil, že cieľ jeho prvej oficiálnej zahraničnej cesty bol „rozhodnutím srdca“. Prislúbil pritom napriek napätiam prameniácim z obdobia druhej svetovej vojny zachovať dobré vzťahy medzi oboma krajinami.

Hoci oba štáty sú teraz spojencami, mnoho starších Poliakov je voči Nemcom stále zatrpknutých a na oboch stranách existujú negatívne stereotypy. Gauck, ktorý má 72 rokov, poznával, že sa narodil počas vojny a že v ňom stále ostáva vedomie „nemeckej viny“. (ao)

Vzdávame večnú úctu hrdinom

V dejinách politických, sociálnych a národných zápasov Slovákov, Čechov, ale aj ďalších národov a štátov majú trvalé miesto udalosti, odkaz ktorých je stále živý a inšpirujúci. Sú to historické medzníky, ktoré sa hlboko vryli do pamäti generácií. K nim sa národy a štáty vracajú, aby z nich čerpali silu, optimizmus, sebavedomie, vlastenecké cítenie a dôveru vo svoj ďalší vývoj. Tak ako pred rokmi, aj dnes nás oslovujú tou istou aktuálnosťou a dejinným významom. K takým dôležitým udalostiam v novodobej slovenskej histórii patrí porážka fašizmu a nemeckého nacizmu.

Napriek tomu, že od tejto významnej udalosti, ktorá ovplyvnila históriu a činy celých generácií, plynú 67 rokov, nesmieme na ňu zabúdať. A my nezabúdame. Každoročne to potvrdzujeme aj svojou účasťou na slávnostnej prípomienke v Banskej Bystrici. Pri pamätníku osloboditeľov bolo aj miesto odpočinku padlých za oslobodenie Banskej Bystrice až do ich premiestnenia na Zvolenské cintoríny. Bolo ťažkých päť mesiacov od ústupu povstaleckej armády do hôr, od vyznamenávania vtedajším prezidentom Jozefom Tisom nacistických hrdlorezov. Boli to tisícky životov, aj žien, starcov a detí, masové hroby, vypálené obce.

Začiatkom roku 1945 sa najstrašnejšia vojna v histórii ľudstva v Európe chýlila ku koncu. Na strednom Slovensku však pokračovali urputné boje o každú obec a mesto. Centrá SNP – mestá Brezno, Zvolen a predovšetkým Banská Bystrica – boli oslobodené zakarpatskou útočnou operáciou Červenej a Rumunskej armády v priebehu januára až marca 1945. Celý marec jednotky 40. armády generála Žmačenka spolu s jednotkami 4. rumunskej armády generála Dascalesca viedli ťažké boje o zvolenský

a banskobystrický priestor, ktorý bránili nepriateľské jednotky v sile 3 nemeckých divízií a jednej maďarskej divízie. Po oslobodení Zvolena 14. marca sa začali útočné boje s cieľom oslobodenia nášho mesta Banskej Bystrice.

Už 24. marca 1945 sa 8. rumunská divízia prebojovala východnými svahmi Kremnických vrchov na Pršany a Malachov. 240. divízia Červenej armády prenikla do Skubína a Podlavíc. Tým ohrozila ústupový smer nepriateľských vojsk smerom na Harmanec. Do Radvane ako prvé vstúpili jednotky dôstojníkov Tokareva, Ovečkina a Alexandrova z 232. divízie. Večer 24. marca už bola Radvan oslobodená pričom padlo 27 vojakov ČA. Na úsvite 25. marca sa od Radvane do mesta dostali vojaci poručíka Kadikova. Kronika Banskej Bystrice zaznamenala aj prvého vojaka, ktorý vstúpil na pôdu nášho mesta. Bol to príslušník ČA Ivan Solovjev. Súčasne zo smeru od Mičinej jednotky rumunskej a červenej armády prekročili rieku Hron pri Majeri a prenikli do severovýchodných štvrtí Banskej Bystrice. 25. marca 1945 bolo mesto a blízke okolie oslobodené od nacistických vojsk. Tie ustupovali smerom na Suchý vrch, Tajov a Ostrý vrch, kde



Oslavy oslobodenia Banskej Bystrice 26. marca 2012.

Foto: ah

zriadili obrannú líniu z ktorej až do 4. apríla ostreľovali mesto.

Do Banskej Bystrice, zranenej bojovými udalosťami SNP a frontovými bojmi, sa postupne vracal normálny život. Starostom mesta sa stal pán Zeman, predsedom ONV pán Šujan, vznikla národná milícia. Začali sa práce s odminovaním a odstraňovaním trosiek. Vojaci ČA postavili drevený most cez Hron. 2. mája začalo vyučovanie na školách a vyšlo prvé číslo časopisu Vatra. Ôsmeho mája pri ceste do Prahy navštívil Banskú Bystricu aj prezident Beneš, aby si uctil pamiatku padlých za našu slobodu. Nielen nás, obyvateľov Banskej Bystrice, ale aj všetkých antifašistov a demokraticky zmýšľajúcich občanov v takýto marcový čas sprievádzajú spomienky.

Na námestí 24. júna 1945 sláv-

nostne odhalili prvý pomník padlým vojakom. Pri každom výročí oslobodenia Banskej Bystrice si pri tomto štíhlom obelisku, ktorý občanom a návštevníkom pripomína hrdinstvo príslušníkov červenej a rumunskej armády, uvedomujeme, akou živou a citlivou súčasťou nášho povedomia je, a dúfajme, že aj navždy zostane tento historický medzník našich dejín. Aj preto venujeme pozornosť všetkým pamätným tabuliam a pamätným miestam spojených so SNP a oslobodením nášho mesta. Veríme, že Mestské zastupiteľstvo sa zasadí, aby chýbajúce pamätné dosky sa vrátili na pôvodné miesto a budú opätovne pripomínať našu úctu k obetiam, ktoré priniesli naši občania a vojaci ČA a Rumunskej armády za našu slobodu. Z bojového hrdinstva stále zreteľnejšie vystupujú

ľudské a mravné rozmery, ktoré viac ako vojenský výsledok rozhodli a dodnes rozhodujú o osude slovenskej spoločnosti.

Pomaly odchádzajú spomedzi našich radov tí, ktorí si tú marcovú jar v roku 1945 veľmi dobre pamätajú. S nemalou dávkou šťastia dokázali prežiť ukrutnosti vojny. Práve takýto marcový čas im priniesol koniec útrap a novú mierovú nádej na lepší život.

Občania mesta so svojim večným strážcom – Urpínom – na svoju históriu nezabúdajú. Banská Bystrica si ctí pamiatku vojakov ČA a rumunskej armády, ktorí za našu slobodu za toto mesto obetovali to najcennejšie a nenahraditeľné – svoj život. Vzdávame večnú úctu hrdinom v bojoch za slobodu srdca nášho odboja.

Čeť' ich pamiatke.

Pavol SEČNÁR, predseda SZPB

Poslancov treba školiť

Prvé reakcie po voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky sú na jednej strane pre ľudí uspokojivé, na druhej strane vyjadrujú lídri viacerých pravicových strán sklamanie. Čo však mohli od oklamáných voličov očakávať? Čo mohli a mali očakávať od toho, že nedokázali riešiť problémy Slovenska, a hlavne jeho občanov? Ved' viacerí jednoznačne povedali na pôde parlamentu, že na prvom mieste je ich rodina, že nebudú zdaňovať bohatých, neznižia dane, budú

chrániť majetok a osobné práva bohatých podnikateľov, lebo tí môžu poskytnúť prácu nezamestnaným...

Z lavíc a tribúny parlamentu by mali konečne zmiznúť vulgarizmy, hanlivé nápisy, urážky. Na tejto pôde, a predovšetkým na nej, by sa mala prejavovať kultúrna vyspelosť a kvalifikovaná vzdelanosť poslancov. Zastupujú a prezentujú predovšetkým Slovensko a jeho ľud, nie sami seba a vlastnú túžbu po kariére a bohatstve. Žiaľ, situácia

medzi niektorými poslancami predchádzajúceho parlamentu bola a stále je taká.

Bolo zvykom, že keď sa ujímali svojich funkcií noví poslanci, poskytli im určité formy vedomostí a pokynov, čo a ako majú robiť a správať sa podľa zákonov a pravidiel poslancovej činnosti. Ukazuje sa, že takáto jednoduchá inštrukcia nepostačuje. Ekonomická a politická situácia na Slovensku,

Viacerí, aj americkí intelektuáli, vravia, že ľudia by sa mali vracat' k štúdiu názorov Platóna o demokracii, štáte a ústave, k základným myšlienkam Marxa a iných svetových filozofov.

v Európe a vo svete si vyžaduje oveľa viac. Nedávno vyšla vo vydavateľstve Spolku slovenských spisovateľov kniha Pavla Dinku Besy kapitalizmu, alebo začiatok novej éry? Uvádza v nej rozhovory a názory popredných svetových i našich filozofov a ekonómov o situácii vo svete a u nás, no hlavne o tom, čo by mali vlády a parlamenty robiť. Závery sú jednoznačné: súčasný kapitalizmu, jeho politika, ekonomika a finančné vzťahy bánk a zohatlíkov sú prekonané, škodia ľuďom i štátom. Napriek tomu majú aj na Slovensku rozhodných zástancov. A tí sa bez hanby dožadujú moci a svojho koristickeho postavenia. Na tieto situácie už

dlhodobejšie upozorňujú napríklad ekonóm Stanek, filozof Hohoš, Slovinec Žižek, českí teoretici Bělohradský, Švehlíková a iní. Hľadajú a nachádzajú alternatívy, ako by mala a mala spoločnosť pokračovať vo svojom vývoji, čoho by sa mala zbaviť. Viacerí, aj americkí intelektuáli, vravia, že ľudia by sa mali vracat' k štúdiu názorov Platóna o demokracii, štáte a ústave, k základným myšlienkam Marxa a iných svetových filozofov. Prekonáva sa aj idea sociálneho štátu. Švéd

sa dokonca prikláňajú k myšlienke očistiť pochybné praktiky z politiky a ekonomiky obdobia socializmu a znova sa k nim vrátiť v realizácii, lebo sú praktickejšie a reálnejšie ako terajšie sociálne úsilie v Európe. V tomto smere sa už všeličo podarilo urobiť a robí – obmedzuje sa najmä nadnárodný monopol sily peňazí, bánk a moci. A to sú prednostné témy, ktoré by mali zaujímať a podrobnejšie sa s nimi zoznamovať aj naši poslanci, politici, členovia vlády, lídri politických strán, aby nehovorili len vo vlastnom záujme, ale uprednostňovali záujem ľudí a ich potrieb. To vyžadujeme aj od poslancov národnej rady, zvolených 10. marca.

Martin KUČEK





Opäť vám prinášame rubriku s radami a odpoveďami na vaše otázky týkajúce sa najmä oblastí sociálnych vecí či zdravotníctva, ale radi vám poradíme aj v ďalších oblastiach.

*Na vaše otázky odpovedá
Braňo Ondruš, podpredseda Výboru NR SR pre sociálne veci*

■ Chcel by som vedieť, či aj tento rok budú dotované rekreačné pobyty pre dôchodcov. A tiež by som chcel vedieť, či nám mám nárok aj s manželkou – obaja sme v riadnom dôchodku, nie predčasnom – aj keď sme boli minulý rok. Budú ich opäť rozdeľovať cez Jednotu dôchodcov? *Peter Knižákovský, Košice*

Aj tento rok sa budú môcť dôchodcovia zúčastniť na štátom dotovaných rekreáciách. A opäť ich budú poskytovať jednak Jednota dôchodcov na Slovensku (JDS), ako aj Konfederácia odborových zväzov (KOZ) SR. Dotácia na jeden pobyt zostáva rovnako ako vlni 50 € len celkovo je na pobyty v štátnom rozpočte o 45-tisíc € menej, takže na pobyty bude mať nárok približne o 900 penzistov menej.

Máte nárok na túto dotovanú rekreáciu aj v tomto roku bez ohľadu na to, že ste boli aj vlni. Nárok na ňu máte obaja, keďže je určená pre každého penzistu (s výnimkou poberateľov invalidných dôchodkov) – čiže nielen pre riadnych starobných, ale aj pre predčasných penzistov, ako aj poberateľov výsluhových dôchodkov, ak zároveň nepracujú. Penzisti, ktorí pracujú na dohodu; však na takýto pobyt môžu ísť rovnako, ako by nepracovali. Každý penzista má nárok na jeden dotovaný rekreačný pobyt ročne, nezáleží na tom, že ste manželia.

Odborári budú podľa všetkého aj tento rok poskytovať dotované pobyty v zariadeniach, ktoré patria hotelovej sieti Sorea. Tí, ktorí dostanú poukazy prostredníctvom JDS, by mali mať na výber z kúpeľov Nimnica, Turčianske Teplice, Dudince – ako vlni – ale aj Trenčianske Teplice a tatranské Zruby. Vzhľadom na rozdelenie celkovej dotácie medzi KOZ SR a JDS sa počíta s tým, že prostredníctvom JDS pôjde na rekreáciu 4000 penzistov (cca o 1500 ľudí viac ako minulý rok).

Presné informácie o spôsobe pridelovania rekreačných poukazov dostanete od príslušných funkcionárov (predsedov) základných organizácií JDS, predbežne by však mal byť systém ich pridelovania rovnaký ako vlni. Odporúča preto obrátiť sa na vedenie JDS vo vašom meste, resp. regióne. Druhá možnosť je obrátiť sa priamo na hoteli, ktoré budú dotované rekreácie ponúkať. Ak to urobíte hneď, dostanete sa do poradovníka, lebo dotované pobyty sa budú pridelať podľa poradia prihlásených do vyčerpania kvóty. Vzhľadom na časové posuny pri uvoľňovaní dotácie ministerstva pre oba subjekty však počítajte s tým, že prvé pobyty sa budú pridelať najskôr na prelome apríla a mája.

Srdciarom pomôže unikátny prístroj

Unikátny prístroj, ktorý pomôže ľuďom s chronickým srdcovým zlyhaním, implantovali 7. marca prvýkrát na Slovensku v košickom Východoslovenskom ústave srdcových a cievnych chorôb

ológie ústavu Branislav Stančák. Podľa neho je Slovensko v implantácii prístroja prvé v rámci okolitých krajín. „To svedčí o tom, že ide o veľmi inovatívny a unikátny prístroj,“ doplnil.

typoch iba manuálne a zároveň to bolo časovo náročné.

Pacienta s týmto prístrojom lekári skontrolujú každé tri až šesť mesiacov. „Kontroly sú zamerané na to, či systém funguje správ-



Unikátny prístroj (na snímke), ktorý pomôže ľuďom s chronickým srdcovým zlyhaním, implantovali 7. marca 2012 prvýkrát na Slovensku v košickom Východoslovenskom ústave srdcových a cievnych chorôb (VÚSCH).

Foto: TASR – E. Iván

(VÚSCH). Kardioverter-defibrilátor s doposiaľ nepoužívaným senzorom bude monitorovať pacienta a sám si optimalizuje svoj stimulačný režim.

„Zároveň dokáže zabrániť fatálnym komorovým poruchám rytmu, ktoré môžu pacienta ohroziť na živote,“ vysvetlil dnes novinárom prednosta Kliniky kardi-

Nárok naň má každý pacient, ktorý spĺňa tzv. indikačné kritériá. „To znamená, spĺňa medicínske alebo zdravotnícke kritériá na to, aby ho dostal. Neplatí nič, pretože táto technika je plne hrazená poisťovňou.“ Defibrilátor so senzorom je podľa lekára výnimočný aj v tom, že sa dokáže sám nastaviť, čo sa dalo doteraz pri iných

ne, či pacientovi poskytuje to, čo treba,“ objasnil Stančák. Lekári dokážu od prístroja získať aj spätné dáta, vďaka nim tak majú o pacientovi veľmi presné údaje. „Prístroj si robí neustály záznam EKG aktivity,“ doplnil prednosta.

Ľudí so srdcovými zlyhaniami podľa lekára stále pribúda, svetové čísla „idú do miliónov“. **luc TASR**

Prežila pobyt v Auschwitzu

Jedna z mála tých, čo prežili pobyt v koncentračnom tábore Auschwitz, Edita Grosmanová, pričesťovala do Popradu až z Kanady, aby si 23. marca uctila pamiatku obetí holokaustu. V nedeľu 25. marca uplynulo presne 70. rokov odvtedy, čo z popradskej železničnej stanice odišiel prvý transport židovských žien a dievčat do koncentračného tábora v Osvienčime. A práve v tomto vlaku bola aj Edita Grosmanová. Pri tejto príležitosti zo stanice v Poprade vypravili spomienkový vlak po trase, ktorou počas druhej svetovej

vojny putovalo tisíc žien a dievčat do pracovného tábora.

„Už po tretíkrát som tu, veľmi sa to tu zmenilo. Ja si myslím, že my sme prežili, aby sme o tom všetkom hovorili. Ja sa bojím, že umriem a nepoviem všetko. Predstavte si, že by sa nikto nevrátil a nikto by o koncentráku nevyprávaval. Však nebola by história bez vyprávania,“ upozornila Grosmanová, ktorá už niekoľko rokov hovorí verejne o svojom príbehu. Okrem toho, že si priamo v Osvienčime uctila pamiatku obetí holokaustu, počas cesty vlakom študentom prerozprávala časť svojho príbehu. Za približne tri roky zažila v pracovnom tábore veľa zlého.

„Raz sme vyšli do roboty a jeden z tých nemeckých obrovský stan, a hovorí nám: viete čo je tam v tom stane?, to sú detské topánky. A ten dym, to sú tie deti,“ hovorí o jednom zo svojich zážitkov Grosmanová. Okrem toho jej priamo pred očami zomrela sestra a musela sa

vyrovnať s aj ďalšími ranami osudu. „Po pochode smrti vo východnej časti Nemecka bola jedna pani a mala takú divnú hlavu, liezli po nej vši, tak sme sa dostali nejako k petroleju, dali sme jej šatku na hlavu cez noc, a keď sme to ráno zobrali, tak už bola len lebka. Vši jej zožrali celú kožu z lebky. To si neviete predstaviť, sú tisíce a tisíce takýchto vecí,“ hovorí o ďalšej trpkkej skúsenosti Grosmanová.

Do koncentračného tábora Auschwitz bolo z územia vtedajšieho Slovenska deportovaných takmer 66 000 židov. Po oslobodení tábora sovietskymi vojakmi v januári 1945 sa ich domov vrátilo len niečo cez 300. Poľský koncentračný tábor ročne navštívi viac ako milión ľudí. Dnes sa k nim zaradili aj študenti zo Slovenska. „O holokauste som veľa počul, ale vidieť to na vlastné oči a predstava toho zla, čo sa tam dialo, ma nenechala chladným. Ten areál je obrovský, nechcem si ani predstaviť, koľko ľudí tu muselo umrieť, je to strašné,“ povedal jeden zo študentov Rastislav Hudec.

luc TASR



Na snímke jedna z tých, čo boli v prvom transporte, Edita Grosmanová, v spomienkovom vlaku do Osvienčimu.

Foto: TASR – A. Antošková

Spolupráca bude pokračovať

Vyvrcholením družobných kontaktov medzi okresným výborom Českého zväzu bojovníkov za slobodu (ČSBS) v Břeclavi a oblastným výborom SZPB v Trnave bola účasť delegácie OV ČSBS na oblastnej konferencii SZPB v Trnave. Za OV ČSBS v Břeclavi sa na konferencii zúčastnili podpredseda Václav Vaněk a člen predsedníctva a vojnový veterán OV ČSBS Ján Novenko.

V hlavnej správe o činnosti ObIV SZPB v Trnave sa predseda Jozef Petráš zmienil aj o problémoch, ktoré trápia základné organizácie. Sú takmer zhodné s problémami, ktoré má aj náš ČSBS v našom okrese. Je to zvyšujúci vekový priemer členskej základne a nedostatočný príliv mladých ľudí. Nedostatočná výchova mládeže v školách k úcte a odkazu našich predkov, ktorí bojovali a položili svoje životy v boji proti fašizmu a nacizmu. Obsah učiva v učebniciach o tomto období je nevyhovujúci. Prejavuje sa úsilie niektorých takzvaných súčasných historikov o skresľovanie významu SNP a boja proti fašizmu. Pozitívne je, čo zdôraznil J. Petráš, že v ZO SZPB sa udržiava verejná a spoločenská atmosféra v ob-

ciach s pripomínaním národnoslobodzovacieho boja a národného povstania slovenského ľudu proti fašizmu a jeho prisluhovacom. Je vlastne všetkým, ktorým je vlasť, sloboda a demokracia drahá.

Účasť našej delegácie nebola iba zdvorilostnou návštevou, ale cieľom bolo prehĺbiť doterajšiu spoluprácu medzi OV ČSBS v Břeclavi s ObIV SZPB v Trnave, pravidelne si vymieňať skúsenosti a poznatky, nadväzovať ďalšie priateľské stretnutia.

Milým prekvapením pre našu delegáciu bolo, keď predseda J. Petráš spolu s ďalšími mužmi z predsedníctva všetkým prítomným ženám odovzdal k MDŽ kyticu kvetov.

Václav VANĚK
podpredseda OV ČSBS v Břeclavi

Delegáti Oblastných konferencií

V Bardejove hodnotili

V zasadacej sieni MsÚ v Bardejove sa 7. marca uskutočnila Oblastná konferencia SZPB za účasti viac ako 50 delegátov a hostí. Na zasadaní sa zúčastnil poslanec NR SR Branislav Ondruš a člen Predsedníctva ÚR SZPB Juraj Drotár. Pozvanie prijali aj primátor mesta Boris Hanuščák, okresný predseda strany SMER-SD Viliam Holeva a okresná predsedníčka Jednoty dôchodcov Slovenska Anna Petričová.

Minútu ticha si delegáti uctili pamiatku 96 účastníkov odboja a členov SZPB, ktorí nás v priebehu troch rokov navždy opustili. Správu o činnosti oblastného výboru predniesol predseda Ján Šnyr. Uviedol, že za uvedené obdobie sa oblastnej organizácii darilo naplniť závery z oblastnej konferencie spred troch rokov i XIV. zjazdu SZPB. Bolo to prezieravosťou vedenia oblastného výboru i aktívnej práce predsedníctva a väčšiny z 27 základných organizácií.

Značnú pozornosť oblastný výbor venoval príprave a zabezpečeniu osláv významných výročí za hojnej účasti predstaviteľov samosprávy mesta, orgánov štátnej správy a ďalších organizácií. Okrem osláv OblV SZPB každý rok organizuje zjazdový členov po pamätných miestach II. svetovej vojny. Darí sa nám udržiavať i rozširovať členskú základňu v oblastnej organizácii nad 600 členov, keď ročne prijímame v priemere 46 nových členov.

Medzi aktivity OblV patrí aj zorganizovanie literárno-výtvarnej súťaže na školách s tematikou „Cesty za poznaním minulosti“ v roku 2009, stretnutia troch generácií na III. ZŠ v Bardejove, ale i besedy orga-

nizované HDK a komisiou pre prácu s mládežou. Nezabúdame v ZO i na stretávanie a osobnou návštevou tých členov, ktorí zo zdravotných dôvodov sa nemôžu na organizovaných akciách zúčastniť i s ocenením pri jubilejných výročí narodenia. Členka predsedníctva OblV Oľga Dutková predniesla Správu o hospodárení OblV a Miroslav Bujda Správu o činnosti za obdobie troch rokov.

Branislav Ondruš ocenil činnosť i aktivitu zväzu od najvyšších orgánov až po ZO s cieľom uchovania histórie odboja, ktorého sa zúčastnil aj jeho dedko a prisľúbil, že i naďalej chce pomôcť, dostať postavenie SZPB na vyššiu úroveň i pomôcť doodškodniť žijúce siroty, ktoré ostali v čase II. svetovej vojny. Juraj Drotár ocenil prácu oblastného výboru, ktorý pri zabezpečovaní úloh patrí medzi popredné organizácie v rámci Slovenska, podrobne rozobral súčasný stav v našom zväze i zameranie v ďalšom období. Anna Petričová informovala o aktivitách JDS, ktoré sú podobné ako aj v našom zväze, ocenila spoluprácu s oblastným výborom s predpokladom ďalšieho rozvoja.

Na konferencii boli odovzdané vyznamenania a čestné uznanie. Za predsedu OblV delegáti zvolili Jána Šnyra, za podpredsedu OblV Alojza Fuňaka, za tajomníka OblV SZPB Milana Gibel'a. Tiež zvolili sedemčlené predsedníctvo OblV SZPB, OblRK na čele s predsedom Miroslavom Bujdom, HDK na čele s predsedom Leonardom Baňasom a Komisiu pre prácu s mládežou na čele s predsedníčkou Annou Petričovou. **M. GIBEL'**

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)



Delegáti Oblastnej konferencie v Trenčíne.



Ocenení delegáti konferencie v Žiline po prevzatí Dekrétu SZPB „Zaslúžilý funkcionár“.

Foto: Jd



Oblastná konferencia v Bardejove.

Vyššie 500 členov

Oblastná konferencia SZPB v Poprade sa konala 25. februára. Po kultúrnom programe žiakov ZŠ Spišské Bystré privítal predseda delegátov a hostí. Potom zhodnotil činnosť a prácu nie len oblastného výboru, ale aj ZO SZPB. Zdôraznil že, v rámci oblastného výboru evidujeme 18 ZO s 509 členmi v okresoch Poprad a Kežmarok. Členská základňa počtom je za posledné roky vyrovnaná: len pričinením ZO Svit, Sp. Bystré, Vernár, Lipt. Teplička, ktoré prijali najviac nových členov. Priemerný vek členskej základne je 68 rokov, výborov ZO 57 rokov, predsedníctva oblastného výboru 59,8. Priamych účastníkov máme v evidencii 67. Za najpracovitej-

šie ZO označil Sp.Bystré, Lipt. Tepličku, Vernár, Svit. Predseda vyzdvihol aktivity HDK a jej predsedu Petra Rotha, zvlášť pri organizovaní súťaže Medzníky 2. sv. vojny medzi ZŠ. Nakoniec rozobral úlohy do nasledujúceho obdobia. Po správe o hospodárení a správe revíznej komisie odovzdal predseda SZPB P. Sečkář Jánovi Rothovi Medailu Milana Rastislava Štefánika II. stupňa. Ďakovné listy si odovzdal predseda OblV SZPB Michal Kopko. Blahoželanie k životnému jubileu si spolu s Ďakovnými listami prevzali jedenásti jubilanti. Za predsedu Oblastného výboru a člena UR SZPB bol zvolený Michal Kopko. **Michal KOPKO**

predseda OblV SZPB Poprad

Práca v SZPB sa nezaobíde bez zanietenia

V Posádkovom klube v Trenčíne sa uskutočnila predzjazdová konferencia trenčianskej oblastnej organizácie SZPB. Ako hostia sa jej zúčastnili podpredseda ÚR SZPB Tomáš Švec, poslanci NR SR Magda Košútová, Jaroslav Baška, veliteľ pozemných síl OS SR Ján Salaganič, predstavitelia krajskej samosprávy a štátnej správy, predseda KV JDS Jozef Mikloš. Rokovanie prišiel pozdraviť aj zástupca za oblastnú organizáciu v Novom Meste nad Váhom.

Konferenciu otvoril a viedol podpredseda OblV SZPB Miroslav Ondráš. Na začiatku si prítomní minútu ticha uctili pamiatku tých, ktorí od poslednej konferencie navždy organizáciu opustili. Predseda Ján Holička predniesol správu

o činnosti. Ocenil spoluprácu so štátnymi orgánmi na všetkých úrovniach, ako aj s krajskou a miestnymi samosprávami.

Od poslednej konferencie v máji 2009, kedy mala organizácia 543 členov, bolo prijatých 86, zo zväzu vystúpilo 19, dvaja sa presťahovali a 66 členov zomrelo. V súčasnosti má 542 členov. Činnosť ZO je ovplyvňovaná aj vekom členov. Preto popri plnení stanovených úloh sa každá organizácia usiluje o rozširovanie základne o mladších členov, aj keď je to veľmi ťažké. Ako najaktívnejšie možno hodnotiť ZO Trenčín 1, Trenčianske Teplice, Trenčín 2, Bánovce nad Bebravou, Miezgovce, Dolná Súča, Horná Súča, Melčice, Kšinná, Dežerice, Miezgovce, Podlužany a Uhrovec.

Ján Holička tiež informoval o práci historicko-dokumentačnej komisie, zameriavajúcej sa na získavanie a spracovávanie materiálov od ešte žijúcich účastníkov odboja, ako aj z archívov. Medzi aktivitami OblV SZPB v Trenčíne majú svoje miesto aj už tradičné športové súťaže.

Do diskusie sa popri členoch zapojili aj hostia, ktorí ocenili nielen ideu, pre ktorú organizácia vznikla, ale aj aktivity, ktoré vyvíja. Jaroslav Baška informoval, že v strane uvažujú o zvláštnom štatúte pre SZPB a ak bude vo vláde, určite sa budú usilovať o jeho uzákonenie. Na záver účastníci konferencie zvolili nové predsedníctvo a prijali uznesenie.

Oľga KAJBOVÁ



Foto: OK



Pohľad na rokovanie Oblastnej konferencie v Prešove.

Foto: jd



mg



Delegáti Oblastnej konferencie v Poprade.

Foto: mk

V Žiline bolo o čom rokovať

V zasadačej sále MsÚ v Žiline sa zišli delegáti Oblastnej konferencie z Bytčianska, Kysúc, Rajeckej doliny, Žilina a okolia, aby zhodnotili výsledky svojej trojročnej práce a prijali nové predsavzatia. Delegátov pozdravila ženská spevácka skupina Lietavanka, hrou na husliach žiačka Žilinského konzervatória Rebeka Bituščáková a vlastnou básňou Anka Dubovcová.

Pozvanie na oblastnú konferenciu prijali tajomník ÚR SZPB Roman Hradecký, primátor mesta Žilina Igor Choma a ďalší hostia. Na konferencii nechýbali ani účastníci odboja proti fašizmu.

V správe o činnosti bola venovaná veľká pozornosť práci základných organizácií a stavu členskej základne. Bolo konštatované, že prirodzený úbytok členov sa nepodarilo nahradiť. Za členov SZPB bolo prijatých len 57 žiadateľov. Primátor Žiliny ako aj ďalší hostia ocenili činnosť oblastnej organizácie a spoluprácu pri zachovávaní historických udalostí boja za národnú slobodu. Vyjadrili podporu a potvrdili spoluprácu aj v nasledujúcom období.

Vojnový veterán Ondrej Šamaj poukázal, že znač-

nému počtu účastníkov odboja sa nepodarilo priviesť svoje rodiny do radov členov SZPB. „Ak by sa tak bolo stalo, nebol by problém s členstvom, boli by pokračovateľmi nášho diela,“ zhodnotil. Delegáti odsúdili propagáciu fašizmu a odhalenie busty Ferdinanda Durčanského v Rajci.

Za dlhoročnú spoluprácu z ČSBS a LO boli pamätnou medailou Československej obce legionárskej vyznamenaní František Janec zo Žiliny a Jozef Šupola zo Staškova. Pamätné medaile im odovzdal tajomník Ostravskej organizácie Ivan Šimčík. Za spoluprácu a podporu organizácií SZPB a úsilie o zachovávanie historických udalostí národnooslobodzovacieho boja boli Čestným uznaním SZPB ocenení predstavitelia samospráv, spolupracujúcich združení a aktívni členovia SZPB. Udelené boli aj tituly Zaslúžilý funkcionár.

Delegáti konferencie potvrdili, že zvolené orgány pod vedením predsedu Oblastného výboru Juraja Drotára a prijaté uznesenie dávajú záruku úspešnej spoločensky prospešnej činnosti Oblastnej organizácie SZPB aj v nasledujúcom období. (JD)

Riešili aktuálne otázky

Na oblastnej konferencii SZPB v Bratislave sa 17. marca zúčastnili aj predseda zväzu Pavol Sečkář, zástupkyňa MO SR Viera Mocková a primátor Bratislavy Milan Ftáčnik. Predseda oblastného výboru Ladislav Jača zhodnotil predchádzajúce obdobie a vyslovil presvedčenie, že nová vláda, ktorá vzíde z parlamentných volieb, bude voči účastníkom protifašistického odboja ústretovejšia pri naplnení ich požiadaviek. Napriek tomu, že pribudlo 122 nových členov, úbytok hlavne vekom predstavuje 574 členov, takže oblastná organizácia Bratislavy má dnes 1142 členov. Preto je aj úsilie základných organizácií a oblastného výboru zamerané na získavanie nových členov z mladších generácií. Dobré sa to darí najmä vo vidieckych organizáciách v Pezinku, Malackách a Senci. Pozornosť zamerala aj na tohtoročné aktivity najmä pri príležitosti výročia oslobodenia a KDO. Podobne V. Mocková informovala o aktivitách, ktoré v súvislosti s tým vyvíja rezort veteránov na ministerstve.

V diskusii vystúpil aj primátor Bratislavy M. Ftáčik, ktorý hovoril, že plní svoj sľub z vlaňajšieho výročia oslobodenia Bratislavy o zvýšenej starostlivosti o účastníkov odboja. Mesto bude pokračovať aj tým, že

vyvinie úsilie, aby po poslancoch časti Starého mesta schválili aj mestskí poslanci prinavrátenie pomenovanie mostu SNP.

Diskutujúci sa venovali aktuálnym otázkam pôsobenia základných organizácií a zvýšeniu vplyvu najmä na školskú mládež. Kritike podrobili knihu M. Lacku o SNP, ktorá vo veľkej miere znevažuje odboj a najmä činnosť partizánov. Predseda SZPB Pavol Sečkář hovoril v tejto súvislosti o pripravách na nadchádzajúci zjazd a takisto zdôraznil potrebu venovať sa získavaniu nových členov. Účastníci konferencie prijali vyhlásenie o súčasnej medzinárodnej a vnútro politickej situácii s varovaním pred zhoršujúcimi sa následkami, ktoré by mohli viesť a v nejednom prípade aj vedú k vojnovým konfliktom. Vyžvali štátne orgány, aby v záujme zachovania mieru a odvrátenia extrémnych situácií postupovali rozhodne. Za predsedu OblV opätovne zvolili Ladislava Jaču, za podpredsedov D. Vilima a M. Krnu, za tajomníčku K. Frišovic. Zvolili aj troch delegátov na XV. zjazd SZPB. Schválili návrh na doplnenie stanov SZPB, aby za nových členov mohli organizácie prijímať mladých ľudí už od 16 rokov.

Martin KUČEK

Bilancovanie v Prešove

V Posádkovom klube OS SR v Prešove sa 1. marca konala oblastná konferencia.

Na rokovanie konferencie bolo pozvaných celkom 50 ľudí – delegátov a hostí – a zúčastnilo sa 32 delegátov a hostí. Konferenciu otvoril a viedol člen Predsedníctva a podpredsa OblV Peter Kasarda, ktorý privítal hostí. Potom si delegáti minútu ticha uctili pamiatku tých členov zväzu, ktorí v hodnotenom období úmrtím opustili naše rady.

Správu Oblastného výboru SZPB v Prešove a úlohy na ďalšie obdobie predniesol predseda oblastnej organizácie Jozef Danko. Správa analyzovala činnosť organizácie a pozitívne hodnotila úroveň uskutočnených hlavných podujatí oblastnej organizácie, ktoré boli organizované OblV v spolupráci so štátnou správou a samosprávou, príslušníkmi armády a MV SR, politickými stranami a spoločenskými organizáciami k výročiam oslobodenia našich miest a obcí, ukončenia 2.svetovej vojny a SNP v pôsobnosti oblastnej organizácie zväzu. Správa konkretizovala aj problémy, ktoré organizácia má, tieto sa snaží aj riešiť a zároveň prognózovala reálne úlohy na ďalšie obdobie.

V diskusii vystúpilo 12 delegátov a hostí. Vystúpila aj podpredsedníčka SZPB Gabriela Rosičová, ktorá hovorila o aktuálnych úlohách SZPB. Tajomník ÚR SZPB Roman Hradecký sa zamerával nielen na odpočet úloh, ktoré boli vo vrcholných orgánoch

zväzu zabezpečené, ale tiež reagoval na otázky, ktoré odzneli z tribúny delegátov konferencie, najmä ekonomického zamerania a hovoril aj o ďalších úlohách zväzu pred jeho XV. zjazdom.

Za Zväz vojakov SR, Klub Prešov, vystúpil pplk.v.v. Marian Palai, ktorý hovoril o dobrej spolupráci s OblV SZPB v Prešove a vyjadril presvedčenie, že táto sa bude rozvíjať aj v ďalšom období.

Oblastná konferencia potvrdila vo funkcii na ďalšie volebné obdobie doterajšieho predsedu OblV Jozefa Danku, schválila kandidátku 25-členného OblV, troch náhradníkov, trojčlennú ORK, a opätovne zvolila za člena v ÚR SZPB jej doterajšieho člena Jozefa Kaňuka, ktorý bol potvrdený aj za tajomníka OblV.

Na záver sa staronový predseda OblV poďakoval delegátom za dôveru, doterajšiu aktivitu členov oblastnej organizácie a uistil prítomných delegátov a hostí, že aj v ďalšom období vynaloží všetky svoje sily a schopnosti, aby oblastná organizácia SZPB v Prešove dôsledne plnila úlohy, ktoré vyplývajú z rokovania oblastnej konferencie a vyplývajú zo záverov XV.zjazdu SZPB.

Zároveň poďakoval vedeniu Posádkového klubu OS SR v Prešove za doterajšiu spoluprácu a odovzdal Čestné uznanie OblV SZPB v Prešove jeho vedúcemu pluk.v.v. Mikulášovi Horvátovi.

Jozef DANKO

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Juraj Selepčeni - Pohronec

(24.4.1595 – 14.1.1685) – prímas a miestokráľ Uhorska, medirytéc

Na Jurajovi Selepčenimu - Pohroncovi môžeme obdivovať okrem iného aj to, že nikdy nezabudol, odkiaľ vzišiel, a celý život zostal oduševneným Slovákom. Maďari ho nikdy nepokladali za Maďara, pre nich bol menejcenným Slovákom, aj keď bol istý čas najvyšším politickým a cirkevným hodnostárom – miestokráľom a prímasom Uhorska. Na škodu je, že mu počas života nebol väčšmi naklonený ani Rím, veď stačilo tak málo a mohol sa stať kardinálom.

Selepčeni bol vysokej plecnatej postavy a tvár mu zdobila prešedivá brada. Vážnosť mu dodával aj zvonivý, barytónový hlas a prenikavý pohľad. Na rozdiel od iných mal výbornú pamäť i v neskoršom veku. Bol vynikajúcim rečníkom, rozprával sústredene a zápalisto. Tým, že ovládal niekoľko jazykov, mal predpoklady pracovať v diplomacii, čo aj náležite využil. Neustranní odborníci ešte i dnes tvrdia, že patril medzi najväčších diplomatov svojej doby.

Juraj Selepčeni sa narodil roku 1595 na sviatok sv. Juraja. Od malička bol veľmi šikovný, už ako štvorročný ministroval, a keď mal päť rokov, dali ho do školy, kde vedomosťami rýchlo predbehol starších spolužiakov. Po smrti rodičov (na vlastné oči videl, ako ich zabili Turci) nastali preňho ťažké časy, dostal sa do rodiny Bartolomeja Selepčeniho, správca kapitúlskych majetkov v Malých Slepčianoch. Hoci mal len osem rokov, robil na statku pisára a zároveň účtovníka, ale keď jeho dobrodinec po roku zomrel, nový správca ho bez milosti prepustil zo služby. Presťahoval sa do rodiny Ladislava Selepčeniho - Pohronca do Svätého Kríža nad Hronom, u ktorého bol na výchove

jeho o tri roky mladší brat Michal. Zakrátko aj tu všetkých presvedčil o svojich mimoriadnych vedomostiach, čo dokázal aj trnavskému kanonikovi Františkovi Selepčenimu - Pohroncovi, ktorý prišiel na návštevu k bratovi. Ten bol jeho vedomosťami a šikovnosťou taký nadšený, že ho zobral do trnavského gymnázia a zapísal pod



Juraj Selepčeni - Pohronec.

Ilustr. foto: www.fara.sk

menom Juraj Selepčeni - Pohronec. Po štyroch rokoch kanonik Selepčeni, ktorý financoval celé jeho štúdium, náhle zomrel a Juraj musel školu prerušiť. Prichýlili ho známi v Tesároch, kde robil kostolníka, zvonára, organistu a pomocného učiteľa.

Roku 1617 navštívil Tesáre arcibiskup Peter Pázmaň, ktorý nenápadnému chlapcovi ponúkol, aby pokračoval v štúdiách v Trnave. Po ukončení gymnázia ho Peter Pázmaň zapísal na dva roky na filozofické lýceum a navrhol mu, aby sa stal učiteľom mestskej

školy v Trnave. Keď mu Juraj prezradil, že túži stať sa kňazom, pretože to sľúbil Panne Márii, uznalivo pokýval hlavou a umožnil mu študovať teológiu v Ríme.

Juraj Selepčeni - Pohronec pobudol v Ríme sedem rokov a za ten čas získal tri doktoráty: z teológie, cirkevného práva a filozofie. Kňazskú vysviacku prijal

cibiskupa. Jeho prvá diplomatická misia dopadla nad očakávanie, za čo ho cisár vymenoval za opáta sv. Heleny vo Földvare, pričom zastával funkciu kancelára arcibiskupského úradu. Keďže Imrich Lósy nebol najmladší ani najzdravší, Selepčeni viedol celé arcibiskupstvo. Roku 1642 ho cisár vymenoval za titulárneho biskupa

cisár Leopold I. O dva mesiace ho potvrdil aj pápež Alexander VII. Zároveň sa Selepčeni stal prímasom Uhorska. Rok nato ho cisár s grófom Nádašdym vymenovali za kráľovského miestodržiteľa Uhorska. 18. decembra 1670 vymenoval cisár Juraja Selepčeniho - Pohronca za miestokráľa Uhorska a daroval mu veľkú zlatú reťaz, čo bol znak najväčšej politickej hodnosti v Uhorsku. Znamenalo to, že Selepčeni bol najvyšším politickým a cirkevným hodnostárom v celom Uhorsku. Mnohí očakávali, že Selepčeni sa neskôr stane kardinálom. Žiaľ, toho sa nedožil.

Po víťazstve nad Turkami vo Viedni roku 1683 začal chradnúť a utiahol sa na svoj majetok v Letovicách. 27. apríla 1684 spísal testament a 14. januára 1685 ako deväťdesiatročný na juhu Moravy zomrel. Podľa posledného závetu bolo jeho telo prevezené do Mariazellu a skromne, bez pompézosti pochované v Kaplnke sv. Ladislava, ktorú dal aj s hrobom špeciálne postaviť.

Selepčeni celý život podporoval cirkevné školstvo, rehole, výstavbu a obnovu kostolov. Po tureckom spustošení dal obnoviť nitriansku katedrálu. Časť svojho majetku venoval nielen na cirkevné ciele, ale i na boj proti Turkom. Finančne podporil aj protiturecké vojská, ktoré bojovali roku 1683 vo Viedni, a preslávil sa tým ako záchranca Viedne.

Juraj Selepčeni - Pohronec je autorom maďarského spevníka a tlačou vyšli aj jeho kázne a pastierske listy. Známy bol aj ako medirytéc, jeho portréty Ferdinanda IV., Leopolda I., autportrét a ostatné práce patria medzi významné barokové umelecké diela.

Jozef LEIKERT

Zo zápisníka partizánskej skupiny **Národný pomstiteľ**

Redakcia Bojovníka prináša časť prepisu spomienok na boje oddielu pri Kostolanoch p. Tribečom, Velkom Poli, Oslanoch, okolo Skýcova, Zlatna a ďalších obcí spod Tribeča. V rukopise však nie je uvedené meno členky oddielu, ktorá spomienky zaznamenala.

Náš oddiel sa nachádzal na hore Rázdiel. Komisár, veliteľ, náčelník štábu a velitelia rôt nariaďujú operáciu k zničeniu úzkokolajnej, lesnej železnice. V decembri 1944 smerujú k Topolčiankam partizáni z roty Popova, do ktorej patrili i československí partizáni, aby zničili políciu, nemecké zoskupenia a zariadenia úzkokolajky. Operácia prebehla úspešne. Polícia sa rozutekala hneď pri prvom údere. S Nemcami museli bojovať do posledného náboja, no ako sa hovorí, naši vyhrali. Bolo úplne zničené spojenie, zničené stanoviská, do vzduchu boli vyhodené tri nákladné a jedno osobné auto, tri motocykle. Než sa Nemci

dočkali posily zo Zlatých Moraviec, partizáni odišli do hôr s korist'ou. Doplnovaním potravín pre oddiel sa zaoberal hospodár čaty Vasilij Ignatev. V najzákladnejšom pomáhali miestni obyvatelia Zlatna, Skýcova, Jedlových Kostolian, Topolčianok a Topolčian. V každom prípade pri získaní koristi sme sa túto pomoc občanom spomínaných obcí snažili nahradiť peniazmi, dobytkom, koňmi. Pomáhali nám, my sme sa im odplácali rovnako. Na naliehanie zdravotníčky Niny sme do dediny Skýcov zašli už v noci po boji. Obyvatelia vedeli, že máme veľa ranených po dvoch bojoch oddielu a boli pripravení nám poskytnúť po-

moc. V každom dome nám dali teplú vodu a stravu.

* * *

Z Veľkého Poľa do Topolčianok išiel vlak. Vasja Kost'uk so svojimi chlapcami urobili záta-rasy na železnici dediny Brezovo (osada Brezov štál, pozn. zostavovateľ'a). Nemci ich ostreľovali, situácia bola napätá. Partizáni mlčali, celá dolina po oboch stranách rieky bola zamínovaná. Dobre nastavená mína vyhodila všetko do vzduchu, partizáni začali na zmätených Nemcov paľbu. Veľa Nemcov navždy zostalo v Kacolovej doline. Naši chlapci sa vrátili s korist'ou na základňu. Takým spôsobom skončila železnica svoju prácu. No po doline pokračoval pohyb transportu z Veľkého Poľa do Topolčian. Tento postup treba prerušiť, rozhodli sa odnaučiť chodiť fašistov do hôr. Rozviedčici zistili, že sa chystá transport

z Veľkého Poľa. Obyvateľom oznámili, že sa pripravuje veľký boj, aby radšej odišli do hôr.

* * *

Keď sa ukázal transport, vpredu išiel oddiel – pátracie družstvo Nemcov. Chlapci pustili hliadku vediač, že vpredu sú ešte dve nástrahy. Pustili transport bližšie a potom začali partizáni paľbu z guľometu, samopalov tak, že sa Nemci nezmohli na žiaden odpor. Len čo sa Nemci spamätali, začali strieľať naverímboha. Zahynulo mnoho Nemcov a niektorí sa vzdali.

V tomto čase diverzná skupina pod vedením náčelníka štábu Jurija Kuznecova v oblasti dediny Osl'any vykoľajila nepriateľský vojenský vlak. Bol zničený rušeň a niekoľko vagonov s muníciou. Vracajúc sa do tábora, cestou partizáni podpálili osobné auto na ceste Veľké Uherce – Osl'any.

Boli zabití dvaja dôstojníci a šofér.

Nastala zima, napadol sneh. Rozhodli sme sa postaviť si zemľanky. Máme mnoho ranených a máme so sebou i dve ženy. Mužom je ľahšie. Všetky úlohy a operácie, ktoré sme plnili, boli dôležité, no najdôležitejšiu úlohu zohrávali naši radisti Pavlína Moločenská a Míša Balenkov, ktorí denne nadväzovali spojenie s „Veľkou zemou“ (Ukrajinský štáb partizánskeho hnutia). Každý deň o 10-tej hodine. Na tento čas sme netrpezlivo čakali, aby sme im oznámili, že oddiel žije. Tešili sme sa ako malé deti, len čo sme začuli zvuky na našej drahej malinkej „Severočke“ medzi nespočetným množstvom čiarok a bodiek. Často sme vysielali pod holým nebom, rádiostanicu sme však starostlivo chránili.

Jozef HAVEL

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Jubilanti ZO SZPB sa dožívajú

• **Bratislava 3:** Elena Hrčková 81 rokov.
 • **Bratislava 12:** Valéria Krížová 92, Miroslav Babiak 90 a Zdenka Lapáková 81 rokov.
 • **Bratislava 15:** Oľga Borovanová 93, Jozefína Šimúnová, Svätopluk Zálešák, Ing. Ivan Kasanický a Július Spišiak 89, Anna Mičíková 84 rokov.
 • **Bratislava 24:** Ing. Oľga Ilavská 88 rokov.
 • **Bratislava 26:** Irena Ištoková 81 rokov.
 • **Bratislava 46:** Ondrej Majoroš 90 a Václav Čáp 87, Alžbeta Steinitzová 83 a Jiřina Babčanová 81 rokov.
 • **Belá – Dulice:** Ján Sumka 83 rokov.
 • **Bojnice:** Mgr. Oskar Bielik 85 rokov.
 • **Banská Bystrica – Fončorda:** Priska Reptová 80 rokov.
 • **Banská Bystrica – Obr. mieru:** Alojz Hutyra 87 rokov.
 • **Banská Bystrica – Uhlisko:** Ján Lunter 86 a Zlatica Charvátová 65 rokov.
 • **Banská Bystrica – Radvaň:** Jozef Bocko 94 rokov.
 • **Čierny Balog:** Pavla Rousová 92, Anna Giertlová 90a Valéria Kupcová 65 rokov.
 • **Čierny Potok:** Mikuláš Jamnický 60 rokov.
 • **Čaňa:** Magda Andresová 60 a Monika Vargová 50 rokov.
 • **Dolná Krupá:** Michal Konečný 80 a Helena Bachratá 60 rokov.
 • **Dunajská Streda:** Juraj Profant 89 a Tibor Kvarda 60 rokov.

• **Detva:** Peter Stehlík 94, Valent Lapín 92, Jozef Melicherčík 90, Mária Sliacka a Eduard Černecký 82, Jozef Vančo 75, Anna Mesiariková a Ján Dom 70, Vilma Kulišáková a Angela Stašáková 60 rokov.
 • **Gemerská Poloma:** Zuzana Zatrochová 89, Ján Chanas 60, Ondrej Lišuch 55 a Stanislav Ďuriček 50 rokov.
 • **Hronec:** Pavol Rendek 75 a Juraj Paulovič 40 rokov.
 • **Hrachovo:** Dušan Kortiš 60 rokov.
 • **Hnúšťa:** Judita Zelinová 94 rokov.
 • **Jasenov:** Mária Moščicová 85 a Jozefína Horvátová 81 rokov.
 • **Kšinná:** Mária Filová 93 rokov.
 • **Kordíky:** Mária Žabková 86 rokov.
 • **Kysucké Nové Mesto:** Emil Štefanka 86 rokov.
 • **Kamenica n/Cirochou:** Ján Kormucik 90, Anna Sokolová a Mária Krajníková 85, Anna Harvaníková 82, Mária Majická 80, Božena Kličová, Emília Krupová, Magdaléna Jacková a František Porubský 60 rokov.
 • **Liptovská Osada:** Mária Vanovčanová 81 rokov.
 • **Liptovská Teplička:** Barbora Sopková a Mária Kupčová 84 rokov.
 • **Liptovská Porúbka:** Ing. Rudolf Richter 83 rokov.
 • **Liptovský Ján:** Branislav Böhmer 50 rokov.
 • **Liptovský Mikuláš:** Emília Ostrovská 92 rokov.



Blahoželanie v podobe spevu zo Starej Lubovne.

Foto: vh

• **Lehota p/Vtáčnikom:** Mária Mitašová 83 rokov.
 • **Lučenec 1:** Jaromíra Hanesová 80 rokov.
 • **Lučenec 2:** Irena Zambová 86 rokov.
 • **Martin – Sever:** Helena Šipošová 90 rokov.
 • **Makov:** Ružena Zemanová 80 rokov.
 • **Muráň:** Margita Kubašková 90 rokov.
 • **Nemce:** Ing. Peter Kostiviar 55 rokov.
 • **Nová Baňa:** Mária Nováková 92, Jozef Kráľ 91, Štefan Spurný 89, Ernestína Šipikalová 88, Magdaléna Mišurová a Stanislav Štamposký 86, Anna Andrášiková a Jozef Miškela 85, Alojzia Budinská 82, Ladislav Hajduch a Ing. Štefan Panuška 80, Anna Šurková, RNDr. Peter Moško a Anton Bratko 75, Igor Budinský a Ing. Ludovít Vozár 70, Jana Palajová 65 a Jozef Spurný 55 rokov.
 • **Očová:** Ján Huliak 89 a Anna Válková 65 rokov.

• **Púchov:** Vladimír Fraňo 88 rokov.
 • **Prievidza pri HBP:** Jaroslava Svítková a Helena Zajec 60 rokov.
 • **Pohorelá:** Jozefína Melková 93, Františka Kuklicová 87, Františka Tešlárová 86, Ján Pompura 82, Anna Kybáková 81, Juliana Tlučáková 80, Anna Pompurová 75, Anna Poláková 65, Milan Haluška 60 a Veronika Klimková 55 rokov.
 • **Rimavská Sobota 1:** Zuzana Bartová 87 rokov.
 • **Rimavská Sobota 2:** Šarlota Čomorová 75 a Ľuboslav Lehotský 65 rokov.
 • **Selce:** Verona Rusková 83 rokov.
 • **Sučany:** Ludmila Kališová 81, Anton Majer 70 a Eva Bjelová 65 rokov.
 • **Svit:** Anna Katreniaková 95 a Anna Puková 75 rokov.
 • **Spišská Nová Ves:** Alžbeta Majorchová 93, Mária Salajová (vd. Gallovičová) 89 a Anna Rumanová 84 rokov.
 • **Skýcov:** Anna Matejová 93, Ing.

Ján Husák 89 a Katarína Šupová 86 rokov.
 • **Trenčín 1:** Ľudovít Kaliský 92, Alžbeta Herkeľová 90, Alfonz Bučko 87, Ján Brndiar 85, Jozef Novotný a MUDr. Bohuslav Reháč 81, Margita Bučková 80 rokov.
 • **Trnava 1:** Terézia Benová 86 a Irena Brósová 83 rokov.
 • **Turany:** Juraj Černek 92 a Zuzana Haľamová 87 rokov.
 • **Závadka n/Hronom:** Milan Chudík 70 rokov.
 • **Zemianske Kostolany:** Rudolf Hudec 65 rokov.
 • **Závažná Poruba:** Peter Beľko 92 a Oľga Ševčíková 89 rokov.
 • **Zvolen – Centrum 2:** Ján Baliak 94 rokov.
 • **Zvolenská Slatina:** Ján Ostrolucký 86 a Jana Lipianska 60 rokov.
 • **Žilina 1:** Daniel Droppa a Rudolf Kianička 90 rokov.
 • **OblV Žilina:** Mária Chovancová a Mária Bučková 88 rokov.

Jubilantom srdečne blahoželáme!

Konto Bojovník

Na konto nášho časopisu prispel Peter Sečkář z Banskej Bystrice sumou 10 eur.

Darcovi srdečne ďakujeme!

Navždy sme sa rozlúčili

■ **Bratislava 46** s 83-ročným Pavlom Dobiášom.
 ■ **Dunajská Streda** s 97-ročným Alexandrom Feldmárom.
 ■ **Kremnica** s 84-ročným Antonom Buchalom.
 ■ **Liptovská Osada** so 79-ročnou Annou Púpalovou.
 ■ **Lučenec 2** s 91-ročným Ing. Pavlom Jánoškom.
 ■ **Nová Baňa** s 91-ročnou Líviou Klimentovou a 88-ročnou Johanou Marekovou.
 ■ **Pohorelá** s 88-ročnou Máriou Haluškovou a 87-ročnou Magdalénou Terekovou.

■ **Ružomberok** s 84-ročným JUDr. Hugom Adamcom.
 ■ **Rimavská Sobota 1** s 88-ročnými Máriou Priadkovou a Jánom Bartom.
 ■ **Sučany** s 92-ročnou Elenou Beláčikovou.
 ■ **Tisovec** s 92-ročnou Annou Dianiškovou a 86-ročnou Máriou Gašparíkovou.
 ■ **Zvolen – Zlatý Potok** so 61-ročným Ing. Júliusom Fakačom.

Česť ich nehynejšej pamiatke!

Odišiel nečakane

Devätnásteho februára 2012 nás nečakane navždy opustil predseda našej ZO SZPB v Ludrovej JÁN FILLO ml. Funkciu predsedu vykonával od smrti svojho otca Jána Filla, ktorý bol priamym účastníkom SNP. Náš zosnulý sa staral o skrášľovanie pamätníkov obetiam 2. svetovej vojny a najmä o hroby padlých bojovníkov „Pod Ostrým“. Hľadal spôsoby, ako získať nových, mladších členov do ZO SZPB. Viac ako 30 rokov odpracoval na poľnohospodárskom družstve v mechanizácii a tam cez sponzorov hľadal prostriedky pre činnosť SZPB. Odišiel nečakane v 64. roku svojho života. *Česť jeho pamiatke!* **ZO SZPB Ludrová**

Za Tonkom Václavkom



Členovia oblastnej organizácie SZPB v Žiari n/Hronom, ZO a občania mesta Banská Štiavnica sa navždy rozlúčili s 89-ročným ANTONOM VÁCLAVKOM.

Pôvodným povoláním bol obchodný pomocník. V roku 1943 narukoval a neskôr ako partizán pôsobil v 1. čs. partizánskej brigáde M. R. Štefánika. V jeseni 1944 bol zranený

a internovaný do 13. marca 1945, kedy sa mu podarilo utiecť zo zajateckého tábora k 1. bieloruskému frontu. Po oslobodení sa dobrovoľne zúčastnil v boji proti Banderovcom. Celý svoj plodný život zasvätil práci na úseku NV a v SZPB, v ktorom bol členom od r. 1947. Vykonával funkcie predsedu a tajomníka OblV SZPB, člena ORK SZPB a až do svojej smrti pracoval ako predseda ZO SZPB v Banskej Štiavnici. Bol nositeľom viacerých štátnych a zväzových vyznamenaní, ale aj Výročnej ceny mesta Banská Štiavnica. SZPB v ňom stratil nielen priameho účastníka boja proti fašizmu, ale i dobrého a statočného člena a občana SR.

Jaroslav BULKO
predseda OblV SZPB

Spomienka na F. Dropču

S priamym účastníkom SNP a aktívnym funkcionárom Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov Františkom Dropčom sme sa navždy rozlúčili 22. marca. František Dropčo nás opustil 19. marca 2012 vo veku 85 rokov. Jeho protifašistické zmysľanie sa začalo formovať v rodnom Mýte pod Ďumbierom. Pôsobil ako spojka a informátor partizánov v lesoch a dolinách Nízkych Tatier. Po vypuknutí SNP odišiel so svojimi kamarátmi k partizánom bojovať za oslobodenie našej vlasti. Proti fašistom bojoval v Turci, Belanskej doline, Banskej Bystrici a v okolí svojho rodného Mýta pod Ďumbierom. Spolu s 2. Československou paradesantnou brigádou sa zúčastnil aj na oslobodzovaní Horehronia.

Po vojne sa stal zakladajúcim členom ZO SZPB v rodnej obci a keď sa usídlil v Brezne, bol aktívnym zväzovým funkcionárom. Pätnásť rokov pôsobil ako tajomník v ZO SZPB Brezno č.1 a šesť rokov ako revízor v tejto základnej organizácii. Bol tiež tajomníkom prípravného výboru pre konštituovanie Okresného výboru SZPB v okrese Brezno.

Ján LONGAUER
predseda ZO SZPB Brezno č.1

Na Skýcove spomínali

V nedelu 18. marca spomínali obyvatelia obce Skýcov na najsmutnejší deň svojich dejín. V spomienkach sa vrátili o celých 67 rokov späť. Nemeckí fašisti obsadili Skýcov 15. marca 1945 a nasledujúci deň ho vydali ničivým plameňom.

Pietna spomienka sa konala pred kostolom Panny Márie Nanebovzatej, pri pamätníku obetí I. a II. svetovej vojny. Práve sem, na toto miesto, nahnali obyvatelov Skýcova pred plánovanou deportáciou. Stáli však pred nimi len ženy, deti a niekoľko starcov, pretože väčšina mužov bola s partizánmi v horách. Skýcovania vedeli, že fašisti sú schopní hrozných činov. Báli sa najmä o svoje životy. Vedeli o zverstvách, ktoré spáchali v Ostrom Grúni a Kľaku. Ich obyvatelov brutálne zmasakrovali a obe obce vypálili. K Skýcovanom bol nakoniec osud milostivejší. Pôvodne mali byť transportovaní do koncentračných táborov, kde už pred časom deportovali 16 obyvateľov Skýcova ako vojnových zajatcov. Vďaka úspešnej sabotážnej operácii partizánov však transport nebol mož-

ný a fašisti ľudí „len“ rozohnali preč.

Pamätníci ešte aj dnes veľmi živo prežívajú tieto hrôzostrašné, hoci rokmi vzdialené dni. Vracajú sa najmä k okamihom, keď sa ako vyhnanci vracali po niekoľkých dňoch púte do rodnej dediny. Ne našli však nič, len veľké spálenisko. Nemci tento neľudský zločin spáchali hneď na druhý deň, 16. marca 1945. Bez svedkov a v nádeji, že partizánska obec Skýcov bude navždy vymazaná z mapy Slovenska. Z desiatok obyvateľov, ktorí so zbraňou v ruke pomáhali vyháňať a poraziť fašizmus, žijú dnes už len traja – Jozef Gajdoš, Cyril Matejov a čestný občan Skýcova Ján Husák, genpor. v. v.

Pietna spomienková slávnosť sa začala slávnostnou svätou omšou v kostole Nanebovzatia Panny Márie. Celebroval ju správca

farnosti Skýcov, otec Juraj Pluta. Následne prešiel sprievod hostí a zúčastnených obyvateľov obce z kostola k pamätníku, kde sa za hudobného sprievodu dychovej hudby Skycovanka položili vence a kytice kvetov.

K čestným hosťom patrili predseda NSK Milan Belica a poslanec NR SR Marián Kéry. Na spomienkovej slávnosti nechýbal predseda okresného centra KDH Miroslav Kráľ, starostovia okolitých obcí a starostovia obcí Ostrý Grúň a Kľak Jana Angletová a Ľuboš Haring. Najvzácnejšími v radoch zúčastnených však boli priami účastníci Povstania a bojov o udržanie Skýcova, generál vo výslužbe a čestný predseda Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov Ján Husák, Cyril Matejov, Bartolomej Matejov a Pavel Černák. „My, generácia narodená po vojne, sme na vás hrdí a ďakujeme vám za dnešnú podobu Skýcova... Pre nás a veríme, že aj pre ďalšie generácie



Pamätník v Skýcove

Foto:ZO SZPB Skýcov

Skýcovanov, bude toto pamätne miesto pripomínať neohrozený boj našich predkov za slobodu,“ zdôraznil starosta Skýcova Tomáš Kolembus.

V závere sa prihovril Ján Husák, genpor. v. v., čestný občan Skýcova a priamy účastník SNP.

Ako partizán sa zúčastnil bojov v okolí obcí Zlatno a Skýcov. Okrem dychovej hudby Skycovanka celú pietnu udalosť sprevádzal partizánskymi piesňami spevácky súbor Vápenkár. Slávnosť ukončila štátna hymna.

ZO SZPB Skýcov

Pripomenuli sme si 67. výročie oslobodenia našej obce Medzibrod

V našej obci Medzibrod skončilo besnenie fašistických okupantov 23. marca 1945 a my sme si ho, ako každý rok, pripomenuli kladením vencov pri pamätníku SNP na námestí v Medzibrode. Touto akciou nielen nezabúdame na milióny životov, ktoré padli v bojoch 2. sv. vojny, ale i na občanov Medzibrodu, ktorí prispeli za našu slobodu.



Deti ZŠ v Medzibrode vystúpili s partizánskymi piesňami.

Foto: sl

Máme to šťastie, že sú medzi našimi osloboditeľmi ešte žijúci občania, a to Bartolomej Hraško, Anton Trník, Michal Padúch st., Jolana Dušková a Vendelína Búdoová, ale spomínáme i na tých, ktorí to šťastie nemali. Priamo v boji proti fašistickým okupantom padlo niekoľko dobrovoľníkov z Medzibrodu. Boli to zväčša partizáni, ako bola Irena Čumová, kto-

rá padla v Priekope pri Martine, Ondrej Hraško, Anton Huľka, Jozef Samuelčík a povstalecký vojak Ján Vaník. Po ústupe SNP do hôr občania i ďalej spolupracovali s partizánmi v okolitých horách. Dodávali partizánom potraviny a pomáhali im pri uskutočňovaní diverznej činnosti. Časté diverzné akcie boli na trati Medzibrod – Slovenská Ľupča. Partizáni podmínili trať a prerušili tak na určité obdobie osobnú a nákladnú prepravu vlakmi. Za túto pomoc sa fašisti pomstili tým, že zver-ským spôsobom zavraždili obešením štyroch partizánov – z toho boli dvaja občanmi Medzibrodu – Jána Droppu a Rudolfa Slosiarika spolu s Ivanom Šeršeňom a Jánom Záhorským. Emila Jančiara Nemci zastrelili v jeho byte a Ladislava Šomodího v koncentračnom tábore v Poľsku. Rodi-

na Mydliarová podľahla po páde delostreleckej míny na ich dom. Počas prechodu frontu zahynuli i Anna Valentiaková st., Anna Valentiaková ml. a Marko Valentiak, ktorý mal len tri roky.

Obete 2. sv. vojny si tento rok uctili občania Medzibrodu so ZO SZPB v Medzibrode, starostom obce Pavlom Svetlíkom a predsedom Oblastného výboru SZPB v Banskej Bystrici Jánom Pálešom. Pri pamätníku zaznela partizánska pieseň Tichá noc, tmavá noc v podaní mužského speváckeho zboru, báseň z tvorby Martina Rázusa a vystúpenie ukončili kultúrnym programom a partizánskymi piesňami deti ZŠ v Medzibrode. Okrem krásneho vystúpenia si deti pripravili vlastnoručne vyrobené darčeky pre každého člena ZO SZPB, za čo veľmi pekne ďakujeme.

Slávka LENČOVÁ

Beh ulicami obce Jasenie

Obec Jasenie, ležiaca na južnom svahu Nízkych Tatier pod masívom Chabenec, sa prvýkrát spomína v roku 1824 v listine kráľa Žigmunda ako banská osada. Zlato a iné drahé kovy sa tu ťažilo až do 16. storočia, čo malo priaznivý vplyv na osídľovanie. Obec zohrala dôležitú úlohu počas druhej svetovej vojny. Už pred vypuknutím SNP partizánsky oddiel Alexeja Jegorova v Jasenianskej doline budoval sklady zbraní a streliva.

Počas SNP sa dolina Lomníštá stala sídlom hlavného štábu partizánskeho hnutia generála Asmolovova. Po potlačení Povstania sa 10. novembra 1944 uskutočnil namáhavý ústup do hôr, s prechodom cez Chabenec. V tomto Pochode smrti zahynul Ján Šverma a ďalších asi sto partizánov. Do bojov v SNP sa aktívne zapojili aj občania Jasenia. Obec bola oslobodená od fašizmu 21. marca 1945.

Predstavitelia obce a miestna organizácia SZPB na pamiatku týchto udalostí sa rozhodli založiť tradičný Beh ulicami Jasenia. Tohto roku pri príležitosti 67. výročia oslobodenia obce sa uskutočnil jeho štvrtý ročník.

Pred samotnými pretekmi sa najprv uskutočnil pietny akt pri pamätníku padlých občanov Jasenia. Veniec vďaka položila

starostka obce Elena Kordíková a miestny predseda SZPB Jozef Babka, spoločne so zástupcami pretekárov a nás, hostí členov SZPB z Brezna.

Na miestnom futbalovom štadióne sa na štart postavilo 60 pretekárov z celého Slovenska aj Poľska. Za pekného slnečného počasia a povzbudzovania fanúšikov deti odbehli jeden, ženy päť a muži 10 km.

Najstarším účastníkom bol 73-ročný Mikuláš Nagy z Banskej Štiavnice – víťaz kategórie nad 70 rokov. Najmladším bol Erik Gubčo nar. 2007 – bežal so žiakmi. Z najďalej bol víťaz kategórie muži do 40 rokov Ján Wydra, nar. 1975, z Poľska – Mszana. Zo žien si zaslúži pozornosť víťazka kategórie do 50 rokov Ľudmila Melicherová, nar. 1964, bývalá čl. reprezentantka v ma-

ratóne, účastníčka LOH roku 1988 v Soule, toho času žijúca v Poľsku – Chyrov. Celú trať prebehol aj Vladimír Buňniak, nar. 1962, starosta Hornej Lehoty Peter Urban, nar. 1982, kardiológ z Nových Zámkov, dvaja Luptákovci z domáceho Jasenia – otec Pavol nar. 1967 a syn Matúš, nar. 1992. Syn bol k otcovi ohľaduplný.

Pohodová atmosféra pri vyhlasovaní víťazov sa preniesla aj do celkového vyhodnotenia, ktoré bolo pečené dobrým gulášom. Domov sme sa rozchádzali s pocitom slávnostne a športovo prežitého dňa, a to bol zrejme aj cieľ organizátorov.

Milan KOVÁČIK
podpredseda Oblastného výboru SZPB



Štart kategórie A – mužov do 40 rokov.

Podakovanie ženám a učiteľom

V kongresovej sále Obvodného úradu v Banskej Bystrici sa 16. marca konalo už tradičné stretnutie žien a pedagógov okresu, ktoré pripravil Oblastný výbor Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov z príležitosti MDŽ a nadchádzajúceho Dňa učiteľov.

Podujatie otvoril predseda Oblastného výboru SZPB Ján Páleš a privítal medzi účastníkmi stretnutia vzácných hostí, medzi ktorými nechýbal poslanec NR SR Peter Pellegrini, predseda SZPB Pavol Sečkář, hlavný radca Stanislav Líška z Kancelárie prezidenta Slovenskej republiky – a Anna Martišovičová zo Školského úradu, oddelenia školstva a mládeže mesta Banská Bystrica.

V pozdravných príhovoroch, ktoré predniesli predseda SZPB Pavol Sečkář a poslanec NR SR Peter Pellegrini, bola vysoko ocenená nenahraditeľná úloha žien a ich náročná a zodpovedná každodenná práca. Slovo uznania a podakovanie sa dostalo aj prítomným pedagógom z príležitosti nadchádzajúceho Dňa učiteľov, za ich nezastupiteľnú úlohu pri výchove a vzdelávaní toho najcennejšieho čo táto spoločnosť má – našich detí.

Krásnou symbolickou kyticou krátkych umeleckých pásiem venovaných ženám, učiteľom a storočníci narodenia učiteľa, kapitána Jána Nálepku – Hrdinu Sovietskeho zväzu, pozdravili prítomných študenti Akadémie



MDŽ a Deň učiteľov v Banskej Bystrici.

Foto: ah

umení v Banskej Bystrici pod umeleckým vedením majstra Juraja Sarvaša.

Malé občerstvenie a v rámci neho vzájomné diskusie účastníkov stretnutia boli tou povestnou

záverečnou bodkou za milým a vydareným podujatím.

Anton HOFFMANN

Na ženy nezabúdame

Žena je slovo, ktoré skrýva v sebe krásu, duchaplnosť i zmyselnosť. Bez žien by bol svet pustý ako lúka bez kvetov, ako nočná obloha bez hviezd či ako srdce bez lásky. Ani muži z našej ZO SZPB v Jarabine na ženské pokolenie nezabúdajú, a tak 11. marca pri príležitosti MDŽ zorganizovali pre členky príjemné posedenie v spoločenskej miestnosti kultúrneho domu.

Všetkých prítomných privítal

predseda Peter Herko, následne sa ženám prihovril Jozef Kovalčík, starosta obce Mikuláš Kaňa a predseda OblV SZPB v Starej Ľubovni Václav Homišan. Vyzdvihli dôležitosť postavenia žien v dnešnej spoločnosti, ich zodpovednosť, svedomitosť a pocit istoty bezpečia, ktorý poskytujú nielen mužom, ale aj celej rodine.

Nasledoval kultúrny program, v ktorom rezonovali krásne myšlienky a verše o ženách i hudobné

skladby v podaní žiakov základnej školy. Prítomní muži s úctou a obdivom odovzdali ženám kvetiny a všetci si pochutnali na chutnom obede.

Príjemné posedenie pri káve a zákusku sa predĺžilo do večerných hodín v duchu spomienok a spoločných zážitkov. Všetky ženy odchádzali domov s hrejivým pocitom, že muži ešte stále dokážu oceniť ich prácu a vážia si ich.

Žaneta STEFANIKOVÁ



Oslava MDŽ v Jarabine.

Foto: ZS

Obetavá odbojárka

V živote niektorých ľudí existujú náhody, ktoré sú späté s určitými významnými udalosťami spoločenského i rodinného života. Tieto ako spojené nádoby, a tiež individuálne, majú svoje neopakovateľné čaro. Ich opakovateľné rotácie prinášajú ľuďom hrejivý pocit šťastia, hrdosť na dosiahnuté spoločenské úspechy, a zanechávajú vo vedomí človeka nezabudnuteľné spomienky. Túto trojrozmernú náhodu si každoročne pripomína aj členka ZO č. 5 SZPB v Prešove Mária Kendžirová, ktorá si v deň svojich narodenín v kruhu blízkych ľudí pripomína nielen ďalší kalendárny rok, ale tiež,

po roku 1993, aj výročie vzniku Slovenskej republiky, ktorá patrí do integrovaného spoločenstva štátov EÚ.

Mária Kendžirová sa narodila 1. januára 1932 v Buclovanoch, okres Bardejov, vo viacpočetnej roľníckej rodine. Už ako žiačka základnej školy, ktorú vychodila v rodnej obci, pomáhala rodičom na ich súkromnom hospodárstve. Táto pracovitosť jej zostala na celý život. Po štúdiách začala pracovať na MNV v rodnej obci, neskôr na ONV v Bardejove. V roku 1957 sa vydala a žila s manželom a svojou rodinou v Prešove a pracovala na KV ČSM vo funkcii tajomníčky

tejto mládežníckej organizácie. Patrí do skupiny žien, ktoré



tvorili tematickú Kroniku SZŽ v Prešove pod názvom „Aj ženy bojovali za slobodu“, v ktorej je zaznamenaná odbojová činnosť

žien v rokoch 1939 – 1945 a ich účasť v domácom i zahraničnom odboji. V roku 1979 vstúpila do SZPB v Prešove.

V súčasnosti pracuje v ZO č. 5 SZPB v Prešove a ako úseková dôvernica si príkladne plní požadované úlohy. Ako členka SZPB sa aktívne zúčastňuje takmer na všetkých hlavných podujatiach OblV v Prešove a svojou prítomnosťou vytvára dobrú atmosféru v kolektíve členov SZPB. Iniciatívne sa podujala, že bude udržiavať a zveľaďovať spoločný hrob 120 utýraných a zavraždených antifasistov nacistickým gestapom v Prešove, pochovaných na prešovskom cintoríne, časť ktorých zahynula aj pri bombardovaní nacistického väze-

nia v Prešove v decembri 1944.

Za svoju dlhoročnú prácu v štátnych orgánoch, Krajskej mládežníckej organizácii, v Zväze žien a v Oblastnej organizácii SZPB v Prešove bola ocenená viacerými vyznamenaniami v rámci okresu a Prešovského kraja a tiež je nositeľkou štátneho vyznamenania Za obetavú prácu. Pri príležitosti významného životného jubilea – okrúhlych osemdesiatin – vyjadrujeme Márii Kendžirovej v mene OblV SZPB v Prešove uznanie za vykonanú prácu v zväze a do ďalších rokov jej života prajeme dobré zdravie, veľa radostných a šťastných chvíľ v kruhu najbližších a v rodine odbojárov.

Jozef DANKO
(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

V nekropole Starej ríše

Iba osem kilometrov od Gízy sa nachádza nekropola (pohrebisko) Starej egyptskej ríše – Sakkára. Nad kameňistou púšťou sa hrdo vypína

tým liečiteľom chorých a veľkým kňazom.

Druhá pyramída, Sechemchetova, nebola dokončená a zastavila sa pri druhom

hrobky faraónov a privilegovaných členov egyptskej spoločnosti, nazývané mastaby. Najznámejšie z nich sú Tiova, Mererukova a Iduty.



V bývalom hlavnom meste Memfis.

Foto: gs

najstaršia stupňovitá pyramída zakladateľa tretej dynastie egyptských vládcov Džosera. Pôvodne jej obdĺžniková základňa merala 125 a 115 m, výška 61 metrov, pričom sa zachovalo všetkých šesť stupňov. Jej architektom bol staviteľ monumentov z kameňa Inhotep, ktorý bol aj znameni-

stupni. Nezistilo sa, prečo. Až v piatej dynastii (2500–2400 pred Kristom) pokračovali v Sakkáre stavby Džedkarovej pyramídy so štvorcovou základňou 86,5 m (výška sa nezachovala) a Venisovej 48 m vysokej pyramídy, so štvorcovou základňou 67 metrov. Predchodcami pyramíd boli

Zo severnej strany Džoserovej pyramídy v malej komôrke z kameňov je ukrytá jeho socha, ktorú si možno pozrieť cez dva skalné otvory. Neďaleko je rozsiahle miesto uloženia posvätných bykov – serapeum, zabalzamovaných v osemtonových rakvách z leštenej žuly, z obdobia

V. dynastie. Staviteľom serapea, ktoré pozostáva z 350 metrov dlhých podzemných chodieb, bol architekt Cuj, ktorý sa neskôr stal jeho ochrancom a dozorcom. Čierne býky Hapi (grécky Apis) s bielymi škvrkami symbolizovali boha Ptaha.

Len niekoľko kilometrov od Sakkáry, za kanálom s nílskou vodou, ležalo staré hlavné mesto Egypta Mennofer alebo Memfida (grécky Memfis). Založil ho faraón Meni z prvej dynastie (3000–2500 pred Kristom). V období svojej najväčšej slávy malo mesto milión obyvateľov a vytvorenú dôvtipnú sieť mestských sídlisk. V nádherných chrámoch zo zlata a striebra prinášali obyvatelia bohom obete, lebo verili, že zabránia pohromám, ohňu a zákerným chorobám. Tu sa konali aj korunovácie faraónov a vytvárali sochy v nadživotnej veľkosti. Z kedysi bohatého centra som našiel iba zvyšky ruín a vykopávok. Fragменты sôch pripomínajú dobu rozkvetu mesta zasvätenému Ptahovi. Poklonil som sa všetkým, ktorí s obrovskými obeťami písali pohnuté dejiny národov v severovýchodnom cípe Afriky.

Ing. Gustáv STOPKA

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

HISTORICKÝ KALENDÁR

24. marca

1944 – Ako odplatu za bombový útok proti nemeckej policajnej jednotke situovanej v Ardejských jaskyniach pri Ríme popravili 335 osôb (vrátane 57 Židov, dvoch detí a niekoľkých kňazov).

25. marca

1939 – Maďarské lietadlá bombardovali letisko a civilné ciele v Spišskej Novej Vsi. Pri nálete zahynulo 13 vojakov a civilistov. Poškodené boli na zemi dve lietadlá B-534, tri AP-32 a po jednom lietadle Š-328 a B-71.

1942 – Z Popradu bol vypravený prvý transport Židov do nacistického koncentračného tábora v Osvienčime. Začali sa deportácie slovenských Židov.

1945 – Červenou armádou a rumunskými vojakmi boli oslobodené Banská Bystrica a Podbrezová.

26. marca

1945 – Na Nitru a okolie podniklo nálet 36 sovietskych lietadiel. Napriek tomu, že sa tam nenachádzali žiadne nemecké jednotky, zhodili na toto územie vyše 70 ton bômb. Útok si vyžiadal stovky ľudských životov.

27. marca

1945 – Posledná raketa V 2 dopadla na Veľkú Britániu.

28. marca

1942 – Náletom britského letectva na Lübeck sa začalo prvé plošné bombardovanie nemeckých miest, medzi letcami boli aj Česi a Slováci z 311. čs. bombardovacej perute RAF.

29. marca

2004 – Slovensko sa stalo plnoprávnym členom NATO.

30. marca

1945 – Sovietske vojská oslobodili pod velením generála Feďuminského poľské mesto Gdansk od fašistov.

1. apríla

1945 – Americké vojská začali útok na japonský ostrov Okinava. Dobyli ho 2. júla. Počas operácie zahynulo viac ako 12 000 Američanov a okolo 110 000 Japoncov.

4. apríla

1945 – Vojská 2. ukrajinského frontu oslobodili Bratislavu.

5. apríla

1938 – V poľskom meste Dabrowa prepukli protizhidské pogromy.

Zdroj: TASR

Buranovské babičky

Rusko bude na tohtoročnej medzinárodnej pesničkovej súťaži Eurovision Song Contest reprezentovať folklórna skupina Buranovské babičky.

Šesť energických dôchodkyň v krojoch, tvoriacich skupinu, porazilo v ná-

rodnom finálovom kole s piesňou Party For Everybody ďalších 24 uchádzačov.

Víťzná pieseň začína ako tradičná ľudová melódia a následne sa mení do moderného tanečného rytmu. Text, ktorý je zmesou angličtiny a udmurtčiny – ja-

zyka blízkeho fínčine, si členky skupiny napísali sami. Buranovské babičky sa stali v Rusku známe prespievaním rôznych piesní do udmurtčiny – vrátane hitu Yesterday od Beatles, či Hotel California od Eagles. Eurovision Song Contest 2012 sa uskutoční v máji v azerbajdžanskom Baku.

luc TASR

pomoc: ARAJA.	meno Clintona	papagáj	rada obrany	nie tu ale...	žiaden	podm. spojka	●	prejavoval úctu	dajú do obalu	zvrátne zámeno	telovýchvonná jednota závodu	ušpinil	starajú sa
močiar, mlička							zídene z vrchu						
ostrý (netaktný) vtipkár							starajme sa predložka (6. p.)						
lantán			EČV D. Kubína meptúnium			spor, zvada (arch.) preber sa			otázka na cenu (hovor.) hliník				
●	zničil (hovor.)	neón etniká			kyprila pluhom blanokridlý bodavý hmyz						závodné učilište rabi		
3. časť tajničky				2. časť tajničky ostrov v Tichom oceáne									
ktorá (hovor.)			možno, snád grécky boh vojny				prvá dvojhlasica tamtú		technický letecký ústav naša televízia				
papagáj						EČV Olomouca koncovka kyslíčnikov			naš štát rival			kujný nerast	čistidlo
meno Szoborovej					nemecká predložka skratka štátu			stoka EČV Rožňavy					
1. časť tajničky													
plešatý (zried.)							EČV Veľkého Krtíša			meno herečky Janžurovej			

Správne vylúštenie tajničky z č. 5 znie: **Na dolnom Hrone sa sloboda vítala na jar.** Knihu posielame **Magdaléne Harčarikovej do Košíc.**

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72, alebo na e-mail: bojovník@szpb.sk.

ZRNKÁ HUMORU

– Som odpudzujúca, tučná, škaredá. Rýchlo potrebujem nejaký kompliment. Drahý, povedz mi niečo pekné.
– Máš výborný zrak, drahá.

* * *

Príde asi 40-ročný chlapík do krčmy a hovorí kamarátom sediacim okolo stola:
– Išiel som po ulici a šiesti oproti mne. Všetkých som pobil a tomu šiestemu som takú zabil, že mu šlabikár z tašky vypadol.

Príde blondínka k lekárkovi. Lekárka píše recept a blondínka hovorí.

– Nemusíte ho písať, veď ja aj tak neviem variť.

* * *

Blondína dostala otázku na súťaži krásy:

– Keby ste mohli hovoriť s akýmkoľvek mysliteľom 20. storočia, živým alebo mŕtvym, koho by ste si vybrali?
– Asi živého.

Zdroj: Internet

Tvarožniček



Potrebujeme: 2–3 balíčky maslových sušienok (alebo piškóty), 4 dcl mlieka, 2 vanilkové pudíngy, 1 kocku tvarohu, 1 malé maslo, 4 polievkové lyžice cukru, 2 balíčky vanilkového cukru, rôzne ovocie – najlepšie zavárané, ale aj mrazené alebo čerstvé.

Ako na to: Z mlieka, cukru a pudíngu uvaríme hustú kašu. Miešame až do vychladnutia. Vymiešame tvaroh, zmäknuté maslo a vanilkový cukor do peny, potom to pridáme k pudíngovej kaši a riadne zamiešame. Tortovú formu vyložíme sušienkami alebo piškótami. Striedavo dávame tvarohovú hmotu, ovocie a nakoniec tvarohovú hmotu. Necháme vychladnúť.

Zdroj: Internet